

# Cały świat w naszej klasie

Scenariusze zajęć  
międzykulturowych



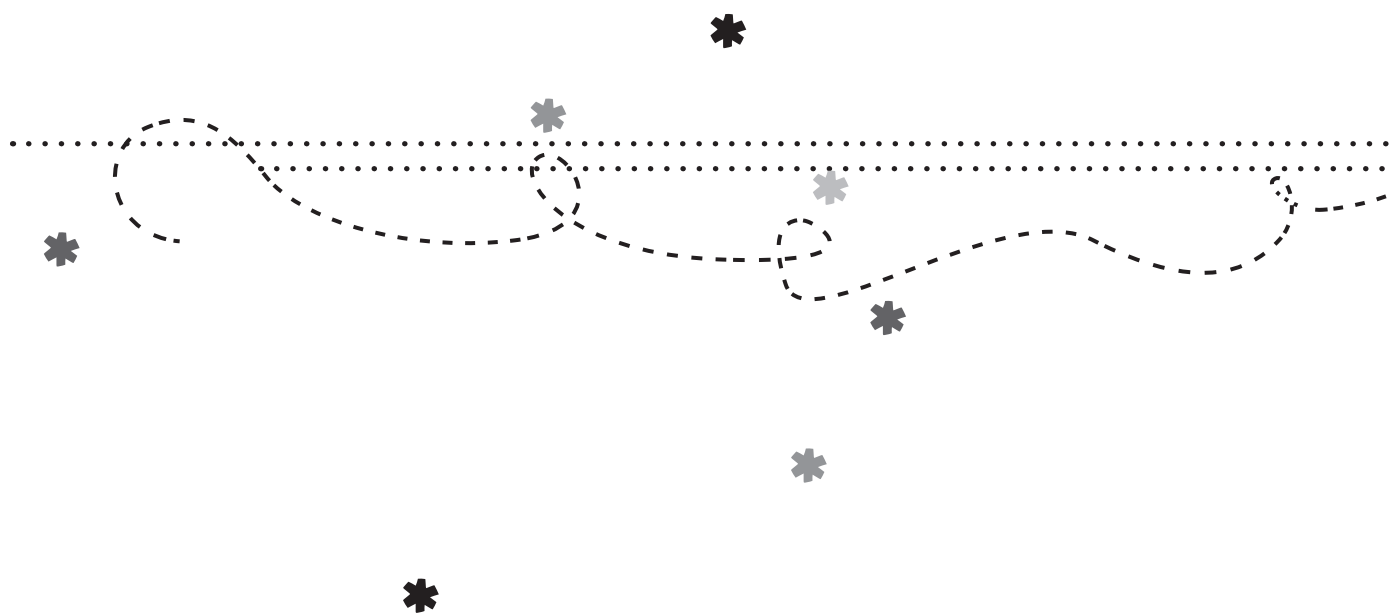
**Aleksandra Ośko**  
**Marta Piegat-Kaczmarczyk**  
**Zuzanna Rejmer**



Aleksandra Ośko  
Marta Piegat-Kaczmarczyk  
Zuzanna Rejmer

# Cały świat w naszej klasie

Scenariusze zajęć  
międzykulturowych



## **Spis treści**

<b>Wstęp</b>	<b>5</b>
<b>Scenariusz całodziennych zajęć multikulturowych (wprowadzających)</b>	<b>7</b>
<b>Scenariusz całodziennych zajęć. Wietnam</b>	<b>17</b>
<b>Scenariusz całodziennych zajęć. Irak</b>	<b>29</b>
<b>Scenariusz całodziennych zajęć. Somalia</b>	<b>45</b>
<b>Scenariusz całodziennych zajęć. Białoruś</b>	<b>55</b>
<b>Scenariusz całodziennych zajęć. Czeczenia</b>	<b>69</b>
<b>Scenariusz zajęć międzykulturowych. Holandia – Polska</b>	<b>81</b>
<b>Kto za tym stoi</b>	<b>93</b>

## Wstęp

**Scenariusze** – to część pakietu edukacyjnego „Cały świat w naszej klasie”, który Fundacja Polskie Forum Migracyjne rozbudowuje już od kilku lat. Stanowią one kompleksową propozycję prowadzenia zajęć dotyczących uchodźców i migrantów w ramach edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, dla dzieci w wieku **5-10 lat**.

Pakiet „**Cały świat w naszej klasie**” obejmuje też „**Bajki międzykulturowe**” oraz „**Skarbnicę wiedzy**”. Obie te części oparte są na opowieściach szóstki dzieci w różny sposób dotkniętych migracją. Dzieci opowiadają w nich o swoich doświadczeniach wejścia w polski system edukacji, a także zapoznają czytelnika ze specyfiką swoich krajów, przyczyn i skutków migracji – z perspektywy dziecka.

Scenariusze przedstawiają propozycje zajęć i ćwiczeń, które można wykorzystać w różny sposób. Mogą posłużyć do zbudowania całodziennych zajęć o migracji czy uchodźstwie, albo przeprowadzenia cyklu krótszych zajęć, wykorzystujących tylko elementy przedstawionej propozycji. Można, nawet należy, rozbudowywać je lub upraszczać w zależności od wieku dzieci.

Wszystkie scenariusze wiążą się merytorycznie z „Bajkami międzykulturowymi” oraz „Skarbnicą wiedzy”. Z tego względu zachęcamy do lektury obu tych części przed rozpoczęciem pracy ze scenariuszami. Zarówno „Bajki” jak „Skarbnica” są napisane z myślą o dzieciach – stanowią jednak również bazę wiedzy dla nauczycieli. Zachęcamy, aby udostępniać te materiały dzieciom i rodzicom do czytania w domu – w klasie możliwe będzie wykorzystanie tylko części tego materiału, jest zbyt obszerny.

Sugerujemy też rozpoczęcie pracy z dziećmi od scenariusza wprowadzającego – dotyczącego różnic kulturowych w ogóle. Następnie można albo korzystać z kolejnych scenariuszy w zaproponowanym porządku chronologicznym, albo dowolnie czerpać treści do zaplanowania własnych zajęć, w zależności od potrzeb i preferencji.

Ćwiczenia zaplanowane są na czas od kilkunastu minut do 45 minut, w zależności od wielkości grupy, poziomu zaawansowania uczestników oraz indywidualnego sposobu pracy nauczyciela. Każdą część można adaptować do potrzeb i możliwości grupy, do poziomu zainteresowania oraz zaangażowania dzieci.

Każdy scenariusz zawiera:

- opis ćwiczeń,
- wskazówki metodyczne pozwalające przeprowadzić ćwiczenie w najbardziej efektywny dydaktycznie sposób,
- wykaz pomocy dydaktycznych potrzebnych do zrealizowania ćwiczenia ze wskazaniem źródła w nawiasach kwadratowych [ ]. Wśród pomocy dydaktycznych znajdują się takie, które stanowią załączniki do Scenariuszy, materiały dostępne na stronie Fundacji Polskie Forum Migracyjne ([www.forummigracyjne.org](http://www.forummigracyjne.org)) do samodzielnego wydruku, a także materiały, które należy przygotować we własnym zakresie.

Zajęcia z zakresu objętego scenariuszami mają służyć budowaniu szacunku dzieci do różnorodności i osób pochodzących z innych kultur. Dlatego gorąco zachęcamy do włączania w tematykę zajęć wszelkich wątków dotyczących dzieci obecnych w konkretnej grupie: polskich dzieci z doświadczeniem migracji, dzieci uchodźczych czy imigranckich. Zajęcia o migracji będą dobrą okazją do eksponowania atutów, wiedzy i umiejętności tych dzieci, wzmocnienia ich samooceny i pozycji w klasie.

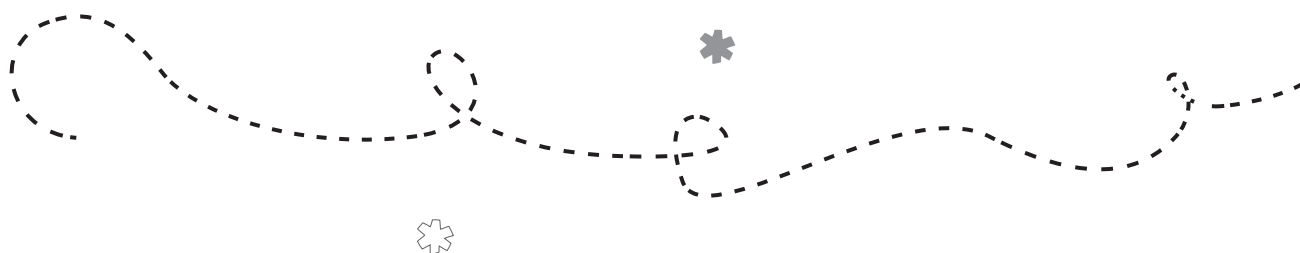
Z najlepszymi życzeniami wielu udanych zajęć,

Zespół redakcyjny





# Scenariusz zajęć wprowadzających







## Cały świat w naszej klasie

### Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych (wprowadzających)

#### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultur i zwyczajów ludzi mieszkających w różnych regionach świata, pokazanie różnic i podobieństw kultury polskiej i kultur, z których pochodzą dzieci – bohaterowie pakietu „Cały świat w naszej klasie”, a także podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec osób z doświadczeniem migracyjnym i wielokulturowym.

#### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- przywitać się w różnych językach,
- wymienić imiona dzieci z różnych stron świata,
- zatańczyć tańce białoruskie, czeczeńskie, irackie, somalijskie i wietnamskie,
- powiedzieć o podobieństwach i różnicach między kulturą polską a kulturą krajów, z których pochodzą lub/i w których mieszkali bohaterowie pakietu „Cały świat w naszej klasie”
- okazać szacunek i zainteresowanie zwyczajom i osobom z innych kultur.

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE I „WSPÓLNE KOLOROWANIE WIELKIEJ MAPY ŚWIATA”</b>		
1. Przed zajęciami przygotuj duży arkusz papieru i narysuj na nim kontury kontynentów.	• arkusz brystolu 70x100 cm z narysowanymi konturami kontynentów [we własnym zakresie]	
2. Kiedy dzieci schodzą się do sali, zapraszaj je po kolei do kolorowania mapy świata.	• kredki dla dzieci [we własnym zakresie]	Karton z konturem mapy można położyć na podłodze, żeby mogło ją kolorować kilkoro dzieci na raz.
3. Podczas rysowania wyjaśniaj dzieciom jak się nazywają kontynenty i oceany.		

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE 2 „UKŁADAMY MIĘDZYKULTUROWE PUZZLE”</b>		
1. Pochowaj w różnych zakamarkach w sali elementy puzzli.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ilustracja dzieci na kuli ziemskiej [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]</li> </ul>	Wydrukuj i potnij na mniejsze kawałki. W zależności od Twoich preferencji możesz albo skorzystać ze wzoru puzzli z gotowym zaznaczeniem miejsc, w których należy pociąć kartkę lub z obrazka bez zaznaczeń, wtedy to Ty decydujesz o ilości i kształcie puzzli.
2. Powiedz dzieciom, że w klasie są ukryte puzzle, które teraz razem ułożycie.		
3. Poproś dzieci, żeby na twój znak poszukały w klasie puzzli. Każdy, kto znajdzie element(y), siada z nim na podłodze.		
4. Kiedy wszyscy znajdą już elementy, zapytaj dzieci po kolei, co jest na ich elemencie i co według nich będzie przedstawiać cały rysunek.		
5. Następnie pokaż dzieciom obrazek i wspólnie ułożcie puzzle.		
6. Porozmawiajcie o tym, co przedstawia obrazek, co robią na nim dzieci, z jakich są krajów, jak to się stało, że są tak blisko siebie, o czym marzą.		

### **ĆWICZENIE 3 „MIESZKAŃCY ŚWIATA – NASI KOLEDZY I KOLEŻANKI”**

1. Powiedz dzieciom, że cały dzisiejszy dzień spędzicie na poznawaniu ciekawostek i odgadywaniu zagadek, a zwłaszcza na zapoznawaniu się z grupą bardzo ciekawych dzieciaków z sześciu różnych krajów.		
2. Pokaż dzieciom autobus szkolny pełen dzieci i zapytaj, kto ich zdaniem przyjechał dziś do przedszkola tym autobusem. Daj dzieciom czas na zgadywanie, a następnie wyjaśnij, że przyjechała nim grupa dzieci z różnych krajów.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• autobus szkolny (ręcznie robiony materiałowy autobus, który jest w komplecie z zestawem szmacianych ręcznie robionych lalek – bohaterów pakietu [dostępne w fundacji PFM])</li> </ul>	W razie potrzeby wyjaśnij dzieciom, kim jest uchodźca, imigrant, emigrant, reemigrant. Wyjaśnienie różnych pojęć znajdziesz w załączonym do Skarbnicy wiedzy Słowniczku

---

**ĆWICZENIE 2 „MIESZKAŃCY ŚWIATA – NASI KOLEDZY I KOLEŻANKI” CD.**


---

	lub wycięty z kartonu autobus [we własnym zakresie]	<i>pojęć tymczasowo trudnych.</i>
3. Zaproś dzieci do kolejnej części zabawy w poznawanie ciekawych gości: wyjmij z autobusu kolejne postaci i przedstawiaj je dzieciom mówiąc: <i>To jest Rasul z Czeczenii, przyjechał tu z rodziną z kraju, w którym od wielu lat trwa wojna i jest bardzo niebezpieczne, to jest... Lien z Wietnamu, aż przedstawiśz wszystkich bohaterów.</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zestaw ręcznie robionych szmacianych lał (6 lał reprezentujących bohaterów pakietu) [dostępne w fundacji PFM]</li> </ul> lub <ul style="list-style-type: none"> <li>• patyczki od szaszłyków</li> <li>• postaci z podpisami:</li> <li>• postać Rasul</li> <li>• postać Lien</li> <li>• postać Abdi</li> <li>• postać Nur</li> <li>• postać Iwan</li> <li>• postać Hania</li> </ul> wydrukuj w formacie A3 lub A4 [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM] Postaci wytnij i przyklej do patyczka do szaszłyków.	<i>Notki biograficzne</i> bohaterów znajdziesz w części <i>Moja rodzina i ja</i> we wszystkich częściach <i>Skarbnicy wiedzy</i> . Prezentując dzieci możesz mówić w pierwszej osobie (wcielając się w prezentowaną postać).
4. Za każdym razem powiedz dzieciom, jak w językach, którymi posługują się nasi goście mówi się <i>dzień dobry</i> . Przećwiczcie razem te powitania.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• plansze ze zwrotem „dzień dobry” w językach: czeczeńskim, białoruskim, wietnamskim, somalijskim, arabskim oraz holenderskim [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]</li> </ul>	Szczegółowe informacje znajdziesz we wszystkich <i>Skarbnicach wiedzy</i> w części <i>Nasz kraj</i> .
5. Na mapie świata za pomocą małych flag zaznacz kraje, z których pochodzą Wasi mali goście.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• fizyczna mapa świata lub mapa przygotowana przez nauczyciela</li> <li>• plastelina, taśma klejąca [we własnym zakresie]</li> </ul>	
6. Zaznaczcie także Polskę i zastanówcie się razem, w jaki sposób uchodźcy przyjechali do Polski: czy pociągiem, czy samolotem, ile czasu trwała ich podróż.		Szczegółowe informacje znajdziesz we wszystkich częściach <i>Skarbnicy wiedzy</i> w części <i>Nasz kraj</i> .

**ĆWICZENIE 4 „BAJKA: CAŁY ŚWIAT W NASZEJ KLASIE”**

1. Usiądźcie wygodnie w kręgu na podłodze.

2. Powiedz, że przeczytasz dzieciom bajkę o grupie dzieci, która trafiła do pewnej szkoły. Przeczytaj bajkę *Cały świat w naszej klasie. Prolog*.

• *Zbiór bajek*

Jeśli w trakcie czytania pojawią się jakieś pytania, najlepiej odpowiadać na nie od razu, żeby dzieci mogły lepiej zrozumieć bajkę.

3. Po przeczytaniu bajki porozmawiaj z dziećmi o ich odczuciach, o tym, czy mieli kiedyś podobne doświadczenia i jak radzili sobie w podobnych sytuacjach.

**ĆWICZENIE 5 „ROZŚPIEWANE POWITANIE”**

1. Zaprosz dzieci do zaśpiewania powitalnej piosenki dla wszystkich gości, którzy przyjechali do Was z innych krajów.

• zestaw ręcznie robionych szmacianych lał (6 lał reprezentujących bohaterów pakietu)  
[dostępne w fundacji PFM]

2. Stańcie razem w dużym kole i naucz dzieci śpiewać na melodię znanej wszystkim piosenki *Panie Janie* śpiewajcie takie słowa:  
*Witaj Rasu! witaj Rasu!*  
*Jak się masz? Jak się masz?*  
*Wszyscy Cię witamy, wszyscy pozdrawiamy,*  
*Bądź wśród nas, bądź wśród nas!*

lub

• patyczki od szaszłyków  
• postać Rasuła  
• postać Lien  
• postać Abdi  
• postać Nur,  
• postać Iwan  
• postać Hania

3. W czasie śpiewania dzieci podają sobie z rąk do rąk papierową postać, kłaniają się jej uprzejmie, uśmiechają, przytulają i podają dalej.

[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

Jeśli dzieci nauczą się rozpoznawać bohaterów, można użyć postaci bez podpisów (gdy używasz postaci z papieru) Wówczas postaci wytnij bez podpisów i przyklej za pomocą taśmy do patyczka do szaszłyków.

4. Ta osoba, w której rękach zostanie postać na słowa „wśród nas” trzyma ją do końca zabawy i dba o nią.

5. Kolejną zwrotkę zaczyna dziecko, które siedzi obok tego dziecka, na którym skończyła się poprzednia zwrotka. I tym razem dzieci podają sobie kolejną postać.

6. Piosenkę śpiewajcie dopóty, dopóki nie powitacie wszystkie postaci.

7. Zakończcie wesołymi brawami dla wszystkich śpiewających i dla wszystkich gości.

## ĆWICZENIE 6 „MULTI-KULTI POTANĆÓWKA – ZABAWA PRZY MUZYCE”

1. Zaproś dzieci do zabawy muzycznej i opowiedz o tym, w jaki sposób ludzie tańczą w różnych krajach:

Możesz w tym ćwiczeniu zaprosić dzieci do nauki wszystkich tańców lub jednego wybranego.

Jeśli masz taką możliwość, pokaż dzieciom krótkie filmiki w Internecie lub udostępnione na stronie PFM (patrz linki z filmami).

Za każdym razem, kiedy dzieci obejrzą lub posłuchają, jak tańczy się tańce w innych krajach, daj im czas na popróbowanie kroków i ustawień w parach, w liniach, w kole.

2. Opowiedz o tradycyjnym tańcu białoruskim. **Białorusini** tańczą *lawonicę* – w parach trzymając się za ręce, przytupują i obracają się szybko przeskakując z nogi na nogę.

3. Pokaż dzieciom jak wygląda ten taniec, a następnie zaproś je do jego wykonania.

4. Opowiedz o tradycyjnym tańcu czeczeńskim. **Czeczeni** tańczą *chelchar* – wszyscy zgromadzeni stoją dookoła i klaszczą, a w środku tańczy jedna para: panie delikatnie na paluszkach, jakby płynęły po wodzie, a panowie bardzo energicznie. **Irakijczycy** uwielbiają *taniec brzucha* w wykonaniu kobiet i *taniec z szablami* wykonywany tylko przez mężczyzn. Kobiety kręcą brzuchem i biodrami, a mężczyźni udają walkę na miecze.

Dokładny opis *chelchara* znajdziesz w *Skarbnicy wiedzy o Czeczenii i Czeczenach* w części *Nasze ulubione zabawy* oraz *Scenariuszu* dotyczącym kultury czeczeńskiej.

5. Pokaż dzieciom jak wygląda ten taniec, a następnie zaproś je do jego wykonania.

6. Opowiedz o tradycyjnym tańcu somaljskim. **Somalijczycy** tańczą zazwyczaj całą grupą: ustawiają się jeden za drugim, lub obok siebie, na ugiętych i szeroko rozsta-

---

**ĆWICZENIE 6 „MULTI-KULTI POTANĆÓWKA – ZABAWA PRZY MUZYCE” CD.**

---

wionych nogach i zamaszycie kręć brzuchami, pupami i ramionami, robiąc przy tym drobne kroczki.

---

7. Pokaż dzieciom jak wygląda ten taniec, a następnie zaproś je do jego wykonania.

---

8. Opowiedz o tradycyjnym tańcu wietnamskim. **Wietnamczycy** mają swój ulubiony **taniec z wachlarzami**, oraz **taniec smoka**. W tańcu smoka wszyscy ustawiają się jeden za drugim i poruszają się jak smok lub wąż. Głowa pokazuje kroki, a reszta ciała je wykonuje.

---

9. Pokaż dzieciom jak wygląda ten taniec, a następnie zaproś je do jego wykonania.

---

10. Zapytaj dzieci czy znają jakiś polski taniec tradycyjny.

Jeśli dzieci wymienią krakowiaka powiedz im z jakiego regionu Polski pochodzi ten taniec (pokaż region na mapie użytej we wcześniejszym ćwiczeniu). Powiedz, że nie jest to region z którego pochodzi Hania. Warto jednak podkreślić, że taniec stał się tak popularny w całej Polsce, że obecnie uważa się go za tradycyjny taniec polski. Możesz pokazać dzieciom wideo demonstrujące krakowiaka. Warto też wspomnieć o Mazurze (to taniec z regionu z którego pochodzi tata Hani – polskiej bohaterki pakietu) [link z filmikiem dostępny na stronie PFM]

---

11. Kiedy już poznacie podstawowe tańce pochodzące z różnych krajów i dzieci nauczą się rozpoznawać poszczególne melodie, zaproś je do potanćówki-konkursu.

---

12. Włączaj dzieciom muzykę z różnych krajów. W konkursie tym dzieci będą miały za

• muzyka z różnych stron świata

**ĆWICZENIE 6 „MULTI-KULTI POTANĆÓWKA – ZABAWA PRZY MUZYCE” CD.**

zadanie rozpoznać taniec, do którego słyszą muzykę i zacząć ten taniec tańczyć. [linki z muzyką dostępne na stronie PFM]

13. Na zakończenie możecie zrobić listę przebojów: puść dzieciom jeszcze raz fragmenty piosenek. Wygra ten utwór, przy którym dzieci będą najgłośniejszą klaskały.

**ĆWICZENIE 7 „MIĘDZYKULTUROWE KOLOROWANKI”**

1. Pokaż dzieciom obrazki – kolorowanki. • kolorowanki  
[w załącznikach do Scenariuszy  
– do pobrania ze strony PFM]

2. Porozmawiajcie o tym, co te obrazki przedstawiają.

3. Zachęć każde dziecko, żeby wybrało dla siebie obrazek i pokolorowało go.

4. Kiedy dzieci skończą poproś, żeby zabrały te obrazki do domów i opowiedziały rodzicom o tym, co przedstawiają.

**ĆWICZENIE 8 „MIĘDZYKULTUROWE MEMO”**

1. Zaprosz dzieci do gry w memo. • gra memo  
[w załącznikach do Scenariuszy  
do pobrania ze strony PFM].

2. Pokaż karty, na których są wizerunki małych bohaterów pakietu „*Cały świat w naszej klasie*”. Przypomnijcie sobie imiona dzieci i kraje ich pochodzenia. Wybierz jedną z wersji. Wydrukuj w ilościach zależnych od liczby dzieci w grupie.

3. Podziel grupę na zespoły po 4-5 osób. Każda grupa otrzymuje jeden zestaw kart memo.

4. Powiedz o zasadzie dodatkowej: kiedy ktoś odnajdzie parę tych samych obrazków wstaje, robi obrót wokół własnej osi i woła *Cały świat w naszej klasie!*

5. Możecie grać w memo do czasu, aż zostaną wyzbierane wszystkie obrazki lub dłużej, jeśli dzieci mają ochotę na kolejną rundę.

**ĆWICZENIE 9 „GDYBYM ŻYŁ W INNYM KRAJU... – PODRÓŻ W WYOBRAŹNI”**

1. Zaproś dzieci do położenia się na kocach/materacach/karimatach na podłodze.

• koce/materace/karimaty  
[we własnym zakresie]

2. Puść cicho muzykę.

• muzyka z różnych stron  
świata

3. Kiedy dzieci leżą z zamkniętymi oczami, muzyka delikatnie gra, mów cicho i powoli, często robiąc pauzy: *Wyobraźcie sobie, że wyruszacie w podróż dookoła świata. Do jakiego – kraju byście pojechali, może do Czeczenii, gdzie są piękne góry, gdzie chłopcy i dziewczynki uwielbiają tańczyć i zjadają ciepalsze, może na Białoruś, gdzie jest pomnik gigantycznego ziemniaka, może do Iraku zwiedzić kraj baśni 1001 nocy, a może do Somalii, gdzie tańczy się w pięknych kolorowych strojach, czy Wietnamu, gdzie jest mnóstwo ryżu i zjada się go pałeczkami? A może wybralibyście się do Holandii gdzie są pola pełne tulipanów i innych kwiatów? Kontynuuj spokojnym tonem: Wyobraźcie sobie, że przez jakiś czas mieszkacie w którymś z tych krajów: co widzicie wokół siebie... co robicie w ciągu dnia... a co wieczorem –... jak jesteście ubrani... co jecie..., w co się bawicie...*

[we własnym zakresie lub do pobrania ze strony PFM]

4. Kiedy skończy się muzyka, poproś aby dzieci otworzyły oczy, przeciągnęły się, usiadły i opowiedziały o tym, co sobie wyobrażały.

5. Następnie dzieci siadają przy stolikach i rysują pracę na temat *Gdybym żył w innym kraju...*, na której dzieci rysują siebie w innym kraju.

• arkusze papieru, kredki  
[we własnym zakresie]

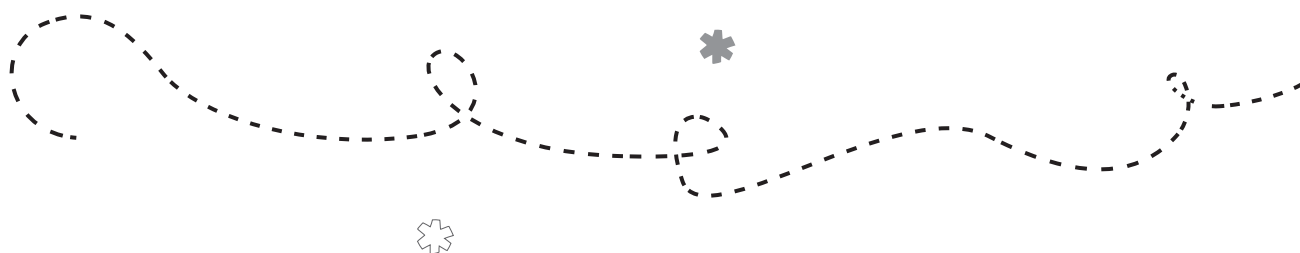
6. Gotowe prace omawiamy w grupie i wieszamy na wystawie.





# Scenariusz zajęć międzykulturowych

## Wietnam





# Świat w kapeluszu non la

## Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych dla pięcio i sześciolatków

### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultury i zwyczajów Wietnamczyków mieszkających w Polsce, pokazanie różnic i podobieństw kultury polskiej i wietnamskiej, a także podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec osób o różnym pochodzeniu etnicznym i kulturowym.

### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- pokazać na mapie świata położenie Wietnamu,
- opisać kapelusz noszony w Wietnamie i podać jego nazwę,
- opowiedzieć, co dzieci w Wietnamie robią podczas obchodów Nowego Roku,
- wymienić kilka wietnamskich przysmaków,
- powiedzieć, czego Wietnamczycy używają do jedzenia,
- wymienić kilka wietnamskich wartości.

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE I „POWITANIE I WPROWADZENIE”</b>		
Proponujemy, aby ćwiczenie to przeprowadzić na początek dnia. Przedmioty wzbudzają w dzieciach ciekawość oraz „przygotowują grunt” pod tematykę międzykulturowego dnia.		
1. Usiądźcie na podłodze w kręgu. Powiedz dzieciom, że cały dzisiejszy dzień spędzicie w bardzo odległym kraju. Wyjmuj po kolei przedmioty z torby podróżnej i wspólnie odgadujcie, z jakiego kraju mogą pochodzić.	• torba podróżna, kapelusz non la, pałeczki, zabawkowy rower, ryż, miseczka, papierowy lam-pion, kawałek bambusa [we własnym zakresie]	
2. Kiedy dojdziecie wspólnie do tego, że krajem, o którym mowa, jest Wietnam, spróbujcie odnaleźć go na mapie świata.	• mapa świata [we własnym zakresie]	Możecie pobawić się w „ciepło-zimno”. Dzieci po kolei próbują odnaleźć Wietnam na mapie, a Ty naprowadzasz je na właściwy tor mówiąc <i>ciepło</i> lub <i>zimno</i> .

**ĆWICZENIE 1 „POWITANIE I WPROWADZENIE” CD.**

3. Pokaż dzieciom ilustrację – mapę Wietnamu. Spróbujcie ze sznurka ułożyć kontur Wietnamu na podłodze.

- ilustracja\_mapa Wietnamu [do pobrania ze strony PFM]
- długi sznurek [we własnym zakresie]

4. Powiedz dzieciom, że Waszym przewodnikiem po Wietnamie będzie Lien.

Powiedz dzieciom, że wielu Wietnamczyków można też spotkać w Warszawie i w innych polskich miejscowościach. Wyjaśnij, dlaczego tak jest (już po II wojnie światowej zaczęli do Polski przyjeżdżać studenci z Wietnamu, a w 70. latach nasiliła się emigracja ze względów politycznych). Być może w ich przedszkolu też są dzieci pochodzenia wietnamskiego albo miały z nimi kontakt na jakichś innych zajęciach.

5. Pokaż dzieciom pacynkę – dziewczynkę z Wietnamu i zaproś dzieci do wspólnej podróży do Wietnamu samolotem – to najszybszy sposób dotarcia z Polski do Wietnamu.

- postać Lien [załączono do *Scenariuszy* oraz do pobrania ze strony PFM]
  - patyczek do szaszłyków [we własnym zakresie]
- Postać wytnij i przyklej za pomocą taśmy do patyczka do szaszłyków.

6. Dzieci rozbiegają się po sali i udają, że lecą samolotem, a na koniec niech wszystkie dolecą do ułożonego na podłodze konturu i wejdą do środka.

**ĆWICZENIE 2 „WITAJCIE W WIETNAMIE”**

1. Przylecieliśmy do Wietnamu. Wita nas muzyka wietnamska. Dzieci chodzą swobodnie po sali i witają się ze sobą słowami wietnamskiego powitania oraz kłaniają się sobie ze złożonymi dłońmi (zademonstruj dzieciom). Ważne jest, aby każde dziecko przywitało się z każdym.

- muzyka wietnamska [do pobrania ze strony PFM]

Można powiedzieć dzieciom, że w Wietnamie słowa, jakimi się witamy, są zależne od tego, z kim się witamy – inaczej ze starszą Panią, inaczej ze starszym Panem, inaczej z rówieśnikiem, a inaczej z kimś młodszym.

---

**ĆWICZENIE 2 „WITAJCIE W WIETNAMIE” CD.**


---

2. Powiedz dzieciom, że w Wietnamie jest właśnie poranek i ludzie wyszli do parków, żeby trochę poćwiczyć. Pokaż dzieciom kilka figur gimnastycznych (skłony, pajacyki, podskoki) i poćwiczcie razem, żeby nabrać energii na cały dzień.

3. Aby łatwiej podróżowało się dzieciom po Wietnamie, w którym często świeci słońce, potrzebne im będą kapelusze **non la**. Każde dziecko przygotowuje dla siebie kapelusz zgodnie z instrukcją. Tak wyposażeni ruszacie w dalszą podróż.

• arkusze papieru A3 (mogą być kolorowe), klej, nożyczki  
[we własnym zakresie]

Kapelusz\_Instrukcja dla dzieci  
A) Narysuj na kartce okrąg.  
B) Z koła wytnij jedną ćwiartkę zostawiając z jednej strony „języczek” szerokości ok. 1 cm.  
C) Sklej dwie krawędzie otrzymanego kształtu, przyklejając od wewnątrz kapelusza „języczek” jednej z krawędzi.  
[Instrukcja dostępna także w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

---

**ĆWICZENIE 3 „PODOBNI JAK ZIARENKA RYŻU”**


---

1. Mała Lien zaprasza teraz dzieci do bliższego poznania jej rodziny.

2. Przeczytaj dzieciom *Skarbnicę wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach* (część *Moja rodzina i ja* oraz *Wietnamczycy w Polsce*).  
W czasie czytania pokazuj dzieciom obrazki.

• *Skarbnica wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach*  
• postać Lien  
• postać Van  
• postać Huong  
• postać Tata Thuc  
• postać Mama Le  
• postać babcia Yen  
• postać dziadek Tuan  
[załączono do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]  
Postacie wytnij i przyklej za pomocą taśmy do patyczka do szaszłyków.

Omawiajcie na bieżąco poszczególne obrazki przedstawiające rodzinę Lien, spróbujcie zgadywać, dlaczego ludzie na obrazkach są tak ubrani, czym się zajmują.  
Zapytaj dzieci, czy ludzie w Polsce podobnie wyglądają, podobnie się ubierają, wykonują podobne zawody.

3. Zaprosz dzieci do wspólnej zabawy w ziarenka ryżu. Na kartce A4 każde dziecko rysuje duże ziarenko ryżu, a w środku ozdabia je swoją buzią, następnie wycina. W tym

• duży karton 70x100 cm,  
kartki A4, kredki, nożyczki,  
klej  
[we własnym zakresie]

**ĆWICZENIE 3 „PODOBNI JAK ZIARENKA RYŻU” CD.**

czasie na dużym kartonie narysuj miseczkę na ryż (np. dwa wpisane w siebie okręgi). Gdy dzieci przygotują swoje ziarenka ryżu, przyklejają je na przygotowanej przez Ciebie miseczce wraz z obrazkami przedstawiającymi bohaterów opowieści o Wietnamie.

4. W podsumowaniu ćwiczenia zwróć uwagę na to, że wszyscy ludzie są w pewien sposób do siebie podobni, jak ziarenka ryżu, choć w wielu elementach się różnią.

**ĆWICZENIE 4 „WIETNAM W NASZEJ KLASIE”**

1. Ze *Skarbnicy wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach* przeczytaj dzieciom część *Nasz kraj*.

• *Skarbnica wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach*

2. Pokaż dzieciom obrazki ilustrujące ten fragment opowieści Lien.

• ilustracja\_krajobraz  
• ilustracja\_chata  
• ilustracja\_świątynia I  
• ilustracja\_świątynia II  
[w załącznikach do *Scenariuszy* do pobrania ze strony PFM]

Pokazując dzieciom obrazki ilustrujące opowieść Lien wspólnie je komentujcie, szukając podobieństw z Polską np. jak wygląda dom wietnamski – czy jest podobny do domów, w których mieszkają dzieci w Polsce, jak wygląda wietnamska świątynia – czy podobnie do polskiego kościoła? Czy w Polsce krajobraz jest podobny do tego na obrazku w *Skarbnicy wiedzy*?

3. Rozdaj dzieciom rysowanki, które przedstawiają Wietnam i członków rodziny Lien. Niech każda pokoloruje jedną rysowankę.

rysowanki – Wietnam  
[do pobrania ze strony PFM]

**ĆWICZENIE 5 „NA KOLOROWYM TARGU”**

1. Powiedz dzieciom, że w Wietnamie bardzo często życie toczy się na ulicy, a zakupy najczęściej robi się na targu, gdzie trzeba się targować.

Wyjaśnij dzieciom, na czym polega targowanie się (sprzedawca chce sprzedać jak najdrożej, a kupujący kupić jak najtaniej).

---

**ĆWICZENIE 5 „NA KOLOROWYM TARGU” CD.**


---

2. Zanim dzieci zaczną bawić się w targ z plasteliny/ciastoliny/masy solnej przygotowują wspólnie produkty potrzebne do przygotowania **sajgonek**. Przeczytaj dzieciom składniki, z których przygotowuje się sajgonki. Zróbcie dużo produktów, aby zabawa w targ i targowanie się swą różnorodnością i obfitością przypominała prawdziwy targ.

- plastelina/ciastolina/masa solna [we własnym zakresie]
- Sajgonki\_składniki [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

3. Zaproś dzieci na wietnamski targ.

4. Podziel dzieci na dwie grupy. Jedna grupa to „sprzedawcy”, druga to „kupujący”. „Sprzedawcy” trzymają swoje produkty na swoich straganach, czyli arkuszach papieru (mogą je wcześniej ozdobić). Zadaniem „kupujących” jest kupienie na targu od „sprzedawców” wszystkich składników niezbędnych do przygotowania sajgonek, czyli popularnej wietnamskiej potrawy. Jako waluta mogą dzieciom posłużyć np. zapalniczki /patyczki do liczenia itp.

- zapalniczki /patyczki do liczenia itp. [we własnym zakresie]

5. Rozpocznijcie zabawę. Nie zapominajcie o targowaniu się!

---

**ĆWICZENIE 6 „JEDZENIE PAŁECZKAMI”**


---

1. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach* dotyczący jedzenia (część *Nasze smakołyki*)

- *Skarbnica wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach*

Opowiedz też dzieciom o tym, że w Wietnamie zamiast sztuczków używa się pałeczek. Zapytaj dzieci, czy pamiętają zabawę w ziarenka ryżu – przypomnij, że ryż jest podstawowym składnikiem bardzo wielu wietnamskich potraw.

2. Rozdaj dzieciom pałeczki oraz kukurydziane chrupki. Pokaż dzieciom, jak prawidłowo trzymać pałeczki i jak nimi manewrować.

- pałeczki, (jeśli ich nie masz, mogą być patyczki do szaszłyków), chrupki kukurydziane (krótkie oraz wąskie i długie), 4 miski metalowe [we własnym zakresie]
- *Jedzenie*

**ĆWICZENIE 6 „JEDZENIE PAŁECZKAMI” CD.**

*pałeczkami \_Instrukcja*  
[w załącznikach do Scenariuszy  
– do pobrania ze strony PFM]

3. Podziel dzieci na dwie grupy i niech każda z nich ustawi się w rzędzie (jedno za drugim).

4. Przed każdym rzędem w odległości ok. 3 metrów od pierwszego dziecka, na stole ustaw dwie miski – jedną pełną chrupek krótkich (symbolizujących ryż), a drugą pustą. Obok misek połów pałeczki.

5. Dzieci będą kolejno podbiegać i przekładać pałeczkami chrupki z jednej miski do drugiej.

6. Ta grupa, która pierwsza wykona zadanie, wygrywa i zjada chrupki, które przekładała.

**ĆWICZENIE 7 „NOWY ROK – ULUBIONE ŚWIĘTO DZIECI”**

Ćwiczenie to można przeprowadzić na świeżym powietrzu  
(w ramach czasu przeznaczonego na zajęcia na świeżym powietrzu).

1. Przeczytaj dzieciom część *Religia, święta i zwyczaje ze Skarbnicy wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach* (opis święta TET).

• *Skarbnica wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach*

2. Zaproś dzieci do ozdobienia czerwonym i żółtym papierem kolorowych kopert i narysowania na ich wewnętrznej stronie życzeń. Powiedz, że nie będą to zwykłe życzenia. Dzieci znają już Lien, jej rodzinę, jej historię i problemy, więc narysują kredkami życzenia dla małej koleżanki z Wietnamu.

• koperty białe, papier kolorowy, kredki, klej i inne materiały plastyczne [we własnym zakresie]

A) Powiedz, że jednym ze zwyczajów w Wietnamie jest obdarowywanie bliskich kopertami z pieniędzmi  
B) Jeżeli zajęcia będą się odbywać w okolicy Nowego Roku, to dzieci mogą narysować życzenia noworoczne dla swoich bliskich.  
C) Te dzieci, które będą chciały, mogą pokazać innym swoje rysunki i opowiedzieć, jakie życzenia i dla kogo narysowały.

3. Następnie zaproś dzieci do noworocznego **Tańca Smoka**.



---

**ĆWICZENIE 7 „NOWY ROK – ULUBIONE ŚWIĘTO DZIECI” CD.**


---

4. Rozdaj dzieciom kolorową krepinę, nożyczki i spinacze. Niech dzieci według własnej fantazji ozdobią swoje ubrania żółtą i czerwoną krepiną (te kolory kojarzone są z Wietnamem i widnieją na jego fladze).

- żółta i czerwona krepina, nożyczki, spinacze do papieru, spinacze do bielizny [we własnym zakresie]

5. Tak przybrane dzieci zaproś do Tańca Smoka, wyjaśniając zasady tej zabawy.

6. Tradycyjnie tańczy się go w ten sposób, że każda z osób biorących udział w Tańcu trzyma jakąś część smoczego przebrania. Dzieci ustawiają się jedno za drugim. Dziecko, które jest głową pokazuje ruch, który wszystkie dzieci powtarzają – w ten sposób cały smok się porusza. Po paru chwilach dziecko, które było na początku przechodzi na koniec, a kolejne dziecko przejmuje rolę głowy i pokazuje ruch, który pozostałe dzieci powtarzają.

---

**ĆWICZENIE 8 „TEATR LALEK WODNYCH”**


---

1. Przeczytaj dzieciom ze *Skarbnicy wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach* fragment dotyczący **teatru lalek wodnych** (część *Nasza kultura*) i pokaż ilustrację.

- *Skarbnica wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach*
- ilustracja \_teatr lalek wodnych [do pobrania ze strony PFM]

2. Powiedz, że teraz pobawicie się w teatr i musicie przygotować aktorów i scenę. Przygotowanie aktorów: Na różnokolorowych kartkach A4 wydrukuj postaci bohaterów opowieści o Wietnamie, każdą postać na osobnym arkuszu. Ważne jest, aby wszyscy członkowie rodziny wydrukowani byli na papierze tego samego koloru, czyli np. cała rodzina wydrukowana na papierze żółtym, cała rodzina na zielonym itd.). Rozdaj dzieciom losowo kartki. Niech każde z dzieci ozdobi i wytnie swoją postać, a następnie naklei na patyczek – w ten sposób powstaną kukiełki do teatru lalkowego. Następnie dzieci „dobierają się w rodziny” szukając innych dzieci, których postaci są w tym samym kolorze.

- Czarno-białe postaci wietnamskiej rodziny wydrukowane na różnokolorowych kartkach [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]
- Kredki, nożyczki oraz różne materiały plastyczne, patyczki do szaszłyków, taśma klejąca [we własnym zakresie]
- Folia malarska, duży karton do wycięcia teatrzyku [we własnym zakresie]
- Folia malarska, duży karton do wycięcia teatrzyku [we własnym zakresie]

---

**ĆWICZENIE 8 „TEATR LALEK WODNYCH” CD.**


---

3. Przygotowanie sceny:

Ułóż na podłodze folię malarską, która imituje wodę, a z dużego kartonu wycinaj okienko, w którym ukazywać się będą aktorzy. Karton postaw pionowo.

4. Kiedy dzieci „dobiorą się w rodziny” pozwól im na swobodną zabawę i odgrywanie scenek z życia rodziny.

---

**ĆWICZENIE 9 „ŚWIAT DZIECIĘCYCH ZABAW”**


---

Ćwiczenie to można przeprowadzić na świeżym powietrzu  
(w ramach czasu przeznaczanego na zajęcia na świeżym powietrzu).

1. Ze *Skarbnicy wiedzy o Wietnamie* i *Wietnamczykach* przeczytaj dzieciom część *Ulubione zabawy dzieci*, poświęconą dziecięcym zabawom.

Powiedz, że dzieci w Wietnamie, tak samo jak dzieci w Polsce, uwielbiają się bawić. Zapytaj dzieci, jakie są ich ulubione zabawy, których z nich chcieliby nauczyć kolegów z Wietnamu.

2. Przypomnij dzieciom noworoczny Taniec Smoka i powiedz, że to nie jedyna zabawa, która jest związana z postacią smoka. W kolejnej zabawie dzieci znowu ustawiają się w rzędzie – jedno za drugim. Dzieci, które są z przodu, czyli głowa smoka próbują zjeść ogon, czyli złapać dzieci, które są na końcu.

3. Zapytaj dzieci, czy znają grę w Zośkę, jeżeli nie, powiedz, na czym ona polega: gracze podają do siebie małą szmacianą piłeczkę kopiąc ją. Gramy w parach, albo w więcej osób ustawiając się w kole. Zośka jest bardzo mała, ale zamiast tego niech każdy spróbuje podbić nogą miękką piłkę.

- piłka „Zośka”  
[we własnym zakresie]
- miękka większa piłka  
[we własnym zakresie]

Jeżeli dzieciom nie będzie już sprawiało trudności kopanie piłki, można zorganizować mini konkurs – np. kopnięcie piłką do celu albo konkurs na największą liczbę kopnięć do góry.

4. Zapytaj dzieci, jak nazywa się zabawa, w której jedna osoba ma zawiązane oczy i próbuje złapać którąś z pozostałych osób, których oczy nie są zawiązane i które przed nią uciekają. Dzieci na pewno zgadną, że chodzi o ciuciubabkę. Powiedz, że w Wietnamie ta zabawa nazywa się **bit mat bat de**. Pobawcie się w tę zabawę.

- chustka do zasłonięcia oczu  
[we własnym zakresie]

**ĆWICZENIE 10 „BAJKA MIĘDZYKULTUROWA – PIERWSZY DZIEŃ W SZKOLE”**

1. Po tak wyczerpujących i pełnych śmiechu zabawach zaproś dzieci do wysłuchania bajki *Pierwszy dzień w szkole*, w której Lien opowie, jak wspomina pierwszy dzień w szkole.

• *Zbiór bajek*

Na czas słuchania bajki niech każde dziecko przyjmie jakąś wygodną pozycję.

2. Po wysłuchaniu bajki zapytaj dzieci, czy pamiętają swój pierwszy dzień w przedszkolu/ szkole, jakie emocje im wtedy towarzyszyły.

3. Zapytaj, czy jest teraz coś, na co bardzo czekają, o czym marzą, jak to sobie wyobrażają?

4. Niech każdy narysuje lub napisze na kartce swoje marzenie, nawet najdziwniejsze.

• kartki i kredki  
[we własnym zakresie]

Spróbujcie też zastanowić się nad tym, co można zrobić, żeby te marzenia spełnić. Powiedz dzieciom, że niezależnie od metody zawsze trzeba zrobić pierwszy krok!

5. Niech każde dziecko stanie swobodnie w sali, zamknie oczy, mocno pomyśli o swoim marzeniu, a w rękę ściśnie swój rysunek. A potem na znak (np. klaśnięcie nauczyciela) niech każdy krzyknie głośno swoje marzenie i zrobi mocny krok do przodu – pierwszy krok do realizacji swojego marzenia!

**PODSUMOWANIE:**

1. Usiądźcie w kręgu na podłodze albo połóżcie się. Zapytaj dzieci o ich wrażenia z dnia, o to, co zapamiętały, co było najciekawsze.

2. Zachęć dzieci do odwiedzenia w Warszawie miejsc związanych z Wietnamczykami lub do wzięcia udziału w jakimś wydarzeniu promującym kulturę wietnamską, których sporo odbywa się w Warszawie.





# **Scenariusz zajęć międzykulturowych**

**Irak**





# Nur z Iraku, kraju tysiąca i jednej nocy

## Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych

### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultury i zwyczajów Irakijczyków mieszkających w Polsce; pokazanie różnic i podobieństw kultury polskiej i irakijskiej, a także podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec uchodźców z różnych krajów.

### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- pokazać na mapie świata położenie Iraku,
- wymienić przedmioty, miejsca, zwierzęta i rośliny tematycznie związane z Irakiem,
- opisać strój noszony przez kobiety w Iraku i podać jego nazwę,
- wymienić podobieństwa i różnice między postem katolickim i postem muzułmanów,
- wymienić zwierzęta, które mieszkają na pustyni,
- wymienić podobieństwa między dziećmi polskimi i irakijskimi,
- identyfikować stroje typowe dla krajów kultur arabskich i wyjaśnić, dlaczego w krajach arabskich nosi się takie stroje,
- pisać i rozpoznawać arabskie cyfry,
- przywitać się i pożegnać w języku arabskim.

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE I „POWITANIE I WPROWADZENIE”</b>		

Proponujemy, aby ćwiczenie to przeprowadzić na początek dnia, kiedy dzieci się schodzą.

- |  |  |
|--|--|
| 1. Połóż napis „Irak” oraz przedmioty tematycznie związane z Irakiem) w formacie minimum A4 w widocznym miejscu, tak, aby przychodzące dzieci mogły je dostrzec i swobodnie obserwować, a także manipulować nimi (w kontrolowany przez Ciebie sposób). | <ul style="list-style-type: none"><li>• napis „Irak” pisany po arabsku.</li></ul> [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM] <ul style="list-style-type: none"><li>• daktyle, chusta arafatka, itp.</li></ul> [we własnym zakresie] |
|--|--|

2. Wyjaśnij, że dziś będziecie mówić o pewnym kraju, z którym te przedmioty są związane.

**ĆWICZENIE 1 „POWITANIE I WPROWADZENIE” CD.**

3. Usiądźcie w kręgu i powiedz, że cały dzień spędzicie na poznawaniu Iraku, ludzi tam mieszkających i ich zwyczajów.

4. Zapytaj dzieci, czy wiedzą, gdzie leży Irak. Wspólnie odszukajcie ten kraj na mapie świata.

- mapa świata: polityczna i fizyczna [we własnym zakresie]

5. Pokaż dzieciom konturową mapę Iraku. Zapytaj dzieci jak myślą, czy w Iraku są góry, rzeki, czy jest tam pustynia, a może pada tam śnieg i jeździ się na nartach? Zachęć dzieci do dzielenia się swoimi fantazjami na ten temat.

- konturowa mapa Iraku w formacie A3 lub 2 x A4 [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]

6. Powiedz, że teraz zaprosicie do siebie kogoś, kto opowie wam o Iraku, o tym jak wygląda i jak się w nim żyje.

**ĆWICZENIE 2 „WITAJCIE, JESTEM NUR”**

1. Pokaż dzieciom postać Nur. Powiedz, że ona właśnie przyjechała do Polski z Iraku, a teraz opowie im o sobie, swojej rodzinie i swoim kraju.

- postać Nur (albo ręcznie robiona lala dostępna w PFM albo w wersji papierowej) [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]

Postać wytnij i przyklej za pomocą taśmy do patyczka do szaszłyków.

2. Pokaż i rozdaj dzieciom postaci przedstawiające bliskich Nur, powiedz, że z opowieści Nur dowiedzą się, kto jest kim i jak się nazywa.

- postać Abir
- postać Ali
- postać Fadi
- postać mama
- postać tata
- postać babcia
- postać dziadek
- postać Sara

[w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]

Postacie wytnij i przyklej za pomocą taśmy do patyczków do szaszłyków.



---

**ĆWICZENIE 2 „WITAJCIE, JESTEM NUR” CD.**


---

3. Usiądźcie wygodnie w kręgu i zacznij czytać dzieciom *Skarbnicę wiedzy o Iraku i Irakijczykach* – części *Moja rodzina i ja, Irakijczycy w Polsce, Nasz kraj*.

W trakcie opowieści pokazuj dzieciom obrazki ilustrujące rzeczy i zwyczaje.

- *Skarbnica wiedzy o Iraku i Irakijczykach*
  - ilustracja\_mapa
  - ilustracja\_krajobraz
  - ilustracja\_dom
  - ilustracja\_meczeta
- [w załącznikach do *Scenariusza* – do pobrania ze strony PFM]

- A) Pokazując dzieciom ilustracje na bieżąco omawiaj postaci na nich przedstawione.
- B) Pytaj dzieci, czy znają zwyczaje, miejsca podobne do tych opisanych przez Nur. Prowadź rozmowę w taki sposób, aby dzieci dostrzegały podobieństwa i różnice do kultury polskiej.
- C) Po przeczytaniu *Skarbnicy* zapytaj dzieci, co wydało im się najciekawsze z opowieści Nur.

4. Podsumowanie ćwiczenia: każde dziecko otrzymuje małą karteczkę i kredki. Na małych kartkach dzieci rysują jedną rzecz, która najbardziej spodobała im się w Iraku.

- karteczki, kredki, klej
- [we własnym zakresie]

5. Dzieci przyklejają swoje karteczki z rysunkami do mapy Iraku.

---

**ĆWICZENIE 3 „PO NITCE DO KLĘBKA, CZYLI CO NAS ŁĄCZY”**


---

Ćwiczenie to można wykonać na świeżym powietrzu  
(w ramach czasu przeznaczanego na zajęcia na świeżym powietrzu).

1. Stajecie lub siadacie w kręgu.

2. Do postaci Nur podklej taśmą końcówkę wełny z kłębka.

- postać Nur
- [załączono do *Scenariuszy* oraz do pobrania ze strony PFM]
- kłębek wełny/kordonek w wyrazistym kolorze
- [we własnym zakresie]

3. Zaprezentuj dzieciom postać Nur i powiedz, że w tym zadaniu sprawdzimy, ile rzeczy łączy wszystkich w klasie z irakijską koleżanką.

4. Postać Nur umieść w kręgu – tak, by była jedną z postaci biorących udział w zadaniu.

- A) Postać Nur możesz umocować szpilkami do poduszki.
- B) „Posadź/postaw ją” w utworzonym przez was kręgu

**ĆWICZENIE 3 „PO NITCE DO KLĘBKA, CZYLI CO NAS ŁĄCZY” CD.**

np. umieszczając poduszkę z postacią Nur obok siebie lub trzymając ją na kolanach.

5. Poproś, żeby każde dziecko zastanowiło się, co ma wspólnego z irakijską koleżanką (np. chodzimy do szkoły, mamy brata itd.)

6. Do losowo wybranej osoby rzuć kłębek, (którego końcówka jest podklejona pod Nur) i poproś, żeby dokończyło zdanie *Ja i Nur jesteśmy podobni, bo...*

7. Kiedy już dziecko wypowie zdanie rzuca kłębek wełny do kolejnej losowo wybranej osoby (samo jednocześnie trzyma w dłoni rozwinięty kawałek nici).

8. Procedura powtarza się do momentu, kiedy wszyscy powiedzą co mają wspólnego z Nur. W ten sposób w środku kręgu powstaje „sieć” z wełny, ponieważ każde dziecko trzymając w ręku swój kawałek nici.

9. Podsumuj ćwiczenie podkreślając, że wszyscy ludzie i wszystkie dzieci mają ze sobą wiele wspólnego, niezależnie od tego, gdzie się urodzili i w jakim języku mówią.

**ĆWICZENIE 4 „WYPRAWA DO IRAKU”**

1. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy poświęconej kulturze – Nasza kultura*.

2. Pokaż dzieciom ilustracje przedstawiające kobiety i mężczyzn z tradycyjnym nakryciem głowy noszonym w Iraku.

- *Skarbnica wiedzy o Iraku i Irakijczykach*
  - postać Ali
  - postać mama
  - postać tata
  - postać babcia
  - postać dziadek
- [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]

Objaśnij dzieciom, dlaczego takie nakrycia głowy są przydatne w Iraku i kiedy się je nosi. Powiedz o tym, że w gorącym klimacie ludzie potrzebują chronić się przed słońcem. Możesz też przypomnieć dzieciom informacje ze *Skarbnicy wiedzy o Iraku i Irakijczykach* dotyczące tradycyjnych strojów noszonych w Iraku i klimacie,

---

**ĆWICZENIE 4 „WYPRAWA DO IRAKU” CD.**


---

jaki tam panuje. Tradycyjnie kobiety w Iraku w miejscach publicznych zakrywają włosy oraz noszą zakrywające ciało stroje (abaje), co jest oznaką szacunku dla tradycji.

---

3. Dzieci robią z krepiny, tkanin i innych materiałów nakrycia głowy dla siebie.

• krepina lub tkaniny (różne kolory)  
[we własnym zakresie]

---

4. Na małych karteczkach rysują to, co lubią jeść, co lubią robić, co sprawia im przyjemność, a czym chciałyby podzielić się z dziećmi w Iraku, w tym z przyjaciółką Nur – Sarą, która została w Iraku.

• małe karteczki, kredki)  
[we własnym zakresie]

---

5. Gdy nakrycia głowy i rysunki będą gotowe, zaprosz dzieci w podróż do Iraku, po to, aby zawieźć Sarze podarunki, które narysowały na karteczkach.

Powiedz dzieciom, że muszą być dobrze przygotowane, więc muszą nałożyć nakrycie głowy, które będzie je chronić przed palącym słońcem.

---

6. Dzieci zakładają nakrycia głowy oraz biorą w dłoń rysunki – podarunki.

7. Powiedz dzieciom, na czym będzie polegała podróż po Iraku, że za chwilę włączysz arabską muzykę, co oznaczało będzie, że są w Iraku i spacerują zatłoczonymi ulicami Bagdadu (stolicy Iraku i jednocześnie miasta, z którego pochodzi Nur). Gdy zaś muzyka ucichnie, poprosisz kilkoro z dzieci, aby dokończyło zdanie *Dla przyjaciółki Nur przywiozłam/łam...* Ty w tym czasie trzymaj postać przyjaciółki i odbieraj od dzieci podarunki w imieniu Sary.

---

8. Włącz muzykę i zaprosz dzieci do zabawy.

• muzyka irakijska lub arabska  
[do pobrania ze strony PFM]

---

9. Procedurę powtarzaj do momentu, aż wszystkie dzieci powiedzą, co przywiozły do Iraku dla Sary.

---

**ĆWICZENIE 4 „WYPRAWA DO IRAKU” CD.**


---

10. Podsumowując, zapytaj dzieci, co czuły dzieląc się swoimi ulubionymi rzeczami.

Aby wzmocnić postawę otwartości i empatii możesz powiedzieć także, że miło jest mieć różne rzeczy, a kiedy dodatkowo potrafimy się nimi dzielić, to okazuje się, że to też jest przyjemne, bo sprawiamy radość nie tylko sobie, ale także innym.

---

**ĆWICZENIE 5 „RAMADAN – CO TO ZA ŚWIĘTO”**


---

1. Połóż na podłodze kartki z literami, które utworzą słowo „POST”

- arkusze A4 z literami słowa POST
- [we własnym zakresie lub w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania na stronie PFM]

2. Poproś dzieci, aby z liter na podłodze spróbowały ułożyć słowo (jeśli będzie taka potrzeba pomóż im w tym).

Kiedy powstanie słowo „post” porozmawiajcie o tym, co to słowo oznacza, kiedy i po co obchodzi się post. Zapytaj dzieci, czy w Polsce ludzie obchodzą post. Rozmawiając z dziećmi o polskim poście doprecyzuj, że jest to post obchodzony przez katolików.

3. Przeczytaj teraz dzieciom fragment *Skarbnicy Wiedzy o Iraku – część Religie święta i zwyczaje*. Kiedy skończysz czytać zapytaj dzieci, czy pamiętają, jak nazywa się post obchodzony w Iraku. Z rozsypanych liter ułóżcie wspólnie słowo **Ramadan**.

- arkusze A4 z literami słowa RAMADAN
- [we własnym zakresie lub w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania na stronie PFM]
- *Skarbnica wiedzy o Iraku i Irakijczykach*

4. Wspólnie z dziećmi rozłóżcie harmonijki-kalendarze. Powiedz dzieciom, że te kalendarze pokazują, ile trwa każdy z postów. Zapytaj, czy wiedzą, który kalendarz pokazuje długość postu katolików, a który długość postu muzułmanów.

- kalendarz – harmonijka POSTu – 40 kartek z cyframi od 1 do 40 sklejone krawędziami, tak aby można było złożyć je w harmonijkę
- [we własnym zakresie lub w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania na stronie PFM]
- kalendarz – harmonijka RAMADANu – 30 kartek

Zwróć uwagę dzieci na to, że jeden i drugi post nigdy nie jest w tym samym okresie roku, ale trwają podobnie długo.

---

**ĆWICZENIE 5 „RAMADAN – CO TO ZA ŚWIĘTO” CD.**


---

z cyframi od 1 do 30 sklejone  
krawędziami  
[we własnym zakresie lub  
w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania na stronie PFM]

---

5. Poproś dzieci, by na początku każdego z kalendarzy umieściły ułożone wcześniej napisy: „POST” i „RAMADAN”

---

6. Porozmawiaj z dziećmi o Ramadanie i poście katolickim – pokaż różnice i podobieństwa między tymi postami.

Zwróć uwagę na to, że w trakcie Ramadanu niczego się nie je i nie pije od rana do wieczora. Zaś w trakcie postu katolików nie je się mięsa, zwłaszcza w piątki i powściąga od różnych przyjemności.

---

7. Zapytaj dzieci, czy wiedzą, jakie święto kończy post – ten katolików i ten muzułmanów. Na końcach kalendarzy połączcie odpowiednio nazwy świąt kończące te dwa różne posty.

• kartka z napisem  
WIELKANOC  
[we własnym zakresie lub  
w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania na stronie PFM]  
• kartka z napisem  
AID AL-FITR  
[we własnym zakresie lub  
w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania na stronie PFM]

---

8. Porozmawiaj z dziećmi przez chwilę o tym, jak odchodzi się w Polsce Wielkanoc i przypomnijcie związane z nią obrzędy.

---

9. Odwołaj się do zawartych w *Skarbnicy wiedzy o Iraku i Irakijczykach* informacji (część *Religia, święta i zwyczaje*) dotyczących święta Aid Al-Fitr.

---

10. Porównajcie obydwie święta. Omówcie podobieństwa i różnice.

---

11. Podsumowując powiedz, że dzięki tej zabawie odkryliście, co wspólnego mają ze sobą te dwa święta. Wspólnie z dziećmi policzcie odkryte podobieństwa.

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE 6 „PUSTYNNE ZWIERZĘTA I ARABSKIE CYFRY”</b>		
1. Na podłodze rozmieść kolorowe kartki, na każdej kartce zapisz cyfrę.	• kolorowe kartki A3 lub większe [we własnym zakresie]	Ważne, żeby suma wszystkich cyfr na kartkach była równa liczbie dzieci w grupie.
2. Zapytaj dzieci, czy wiedzą, skąd wzięły się pisane przez nas cyfry – wyjaśnij, że pochodzą właśnie z krajów arabskich, (czyli tych, w których, jak w Iraku, mówi się i pisze po arabsku) i nawet nazywają się „cyfry arabskie”		
3. Pokaż dzieciom obrazki ze zwierzętami.	• obrazki zwierząt żyjących na pustyni (wąż, wielbłąd, sokół) [we własnym zakresie]	Ilustracje wydrukuj w takiej ilości, aby każde dziecko mogło sobie wybrać jeden obrazek i wziąć go do ręki.
4. Porozmawiaj z dziećmi przez chwilę o zwierzętach widocznych na kartkach.		Dopytaj dzieci, czy wiedzą, jak się nazywają pokazywane zwierzęta, gdzie żyją, (w jakim środowisku, w jakich krajach), jak się zachowują, jakie wydają dźwięki, itd. Nawiąż do tego, że omawiane zwierzęta żyją na irakijskiej pustyni.
5. Powiedz dzieciom, że za chwilę wszyscy zostaną zwierzętami mieszkającymi na irakijskiej pustyni. Poproś dzieci, aby każde wcieliło się w zwierzę, którego rysunek trzyma w rękach.		
6. Zwierzęta, kiedy usłyszą: <i>Pustynia jest spokojna</i> będą chodzić spokojnie po pustyni i dobrze się bawić, ale kiedy usłyszą <i>Uwaga, zbliża się burza piaskowa!</i> będą musiały szybko się schować do kryjówek. Kryjówkami będą kolorowe kartki, na których zapisałeś/łaś cyfry (tu pokazujesz kartki rozmieszczone w różnych miejscach sali). Przy czym na kartce musi „schronić się” tyle dzieci, ile wskazuje cyfra na niej zapisana.		Wyjaśnij dzieciom, co to jest burza piaskowa.
7. Zapraszasz dzieci do zabawy. Mówisz <i>Pustynia jest spokojna</i> – dzieci wcielają się w wybrane przez siebie zwierzęta i chodzą		

**ĆWICZENIE 6 „PUSTYNNE ZWIERZĘTA I ARABSKIE CYFRY” CD.**

po sali. Gdy mówisz *Uwaga burza piaskowa!* dzieci mają znaleźć sobie miejsce w kryjówkach, czyli na kolorowych kartkach oznaczonych cyframi.

8. Kiedy dzieci stoją już na kartkach sprawdzasz, czy na każdej stoi odpowiednia liczba dzieci. Jeśli nie, dajesz im szansę się przemieścić.

9. Zrób kilka rund tej zabawy.

10. Podsumowując powiedz, że dzięki cyfrom wymyślonym w krajach arabskich wszędzie na świecie możemy liczyć różne skomplikowane rzeczy i dzięki temu np. budować domy i wieżowce.

**ĆWICZENIE 7 „ZABAWA IRAKIJSKICH DZIECI”**

Ćwiczenie to można wykonać na świeżym powietrzu (w ramach czasu przeznaczanego na zajęcia na świeżym powietrzu).

1. Zaproponuj dzieciom irakijską zabawę **Siedem nakrętek**.

• *Skarbnica wiedzy o Iraku i Irakijczykach*

2. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy o Iraku i Irakijczykach* – część *Nasze ulubione zabawy*.

3. Zgodnie z zasadami gry przedstawionymi w *Skarbnicy wiedzy o Iraku i Irakijczykach* (część *Nasze ulubione zabawy*) przygotuj z dziećmi kwadraty oraz linie.

• kreda/szarfy [we własnym zakresie]  
• piłeczka (np. tenisowa lub inna tego typu) [we własnym zakresie]  
• nakrętki od butelek po napojach (7 sztuk) [we własnym zakresie]

Jeśli bawicie się na boisku czy placu zabaw, linie i kwadrat można namalować kredą. Jeśli grę przeprowadzasz w pomieszczeniu, do ułożenia kwadratów i linii wykorzystaj szarfy.  
Reguły gry:  
• Przy najbardziej wystającym kwadracie ustawiamy wieżyczkę z nakrętek.  
• Przy linii nr 1 staje jedna osoba. Pozostałe dzieci stają przy linii nr 2.  
• Wytypowane dziecko z grupy stojącej za linią 2 rzuca piłkę

---

**ĆWICZENIE 7 „ZABAWA IRAKIJSKICH DZIECI” CD.**


---

w nakrętki starając się rozbić wieżę.

- Osoba stojąca na linii 1 za wszelką cenę próbuje jak najszybciej złapać piłkę.
- Po rzucie dzieci stojące za linią 2 biegają w stronę siedmiu nakrętek, żeby jak najszybciej je podnieść i poustawiać każdą w jednym kwadracie
- W układaniu nakrętek przeszkadzać ma osoba, która stała za linią 1 i złapała piłeczkę, ponieważ każde dziecko, które zostało dotknięte piłką musi przestać układać nakrętki.

---

**ĆWICZENIE 8 „PODRÓŻ NA LATAJĄCYM DYWANIE”**


---

1. Zaproś dzieci, by usiadły w kręgu na dywanie. Zapytaj, czy wiedzą, co to takiego latający dywan. Porozmawiajcie chwilę o latającym dywanie i *Baśniach 1001 nocy*. Powiedz, że działy się one m.in. w Bagdadzie, czyli stolicy Iraku, skąd pochodzi Nur.

2. Powiedz, że teraz wspólnie zrobicie dywan, który spróbujecie zamienić w latający dywan.

3. Duży arkusz papieru dzieci wspólnie ozdabiają przy pomocy różnych materiałów papierniczych.

- duży arkusz papieru lub 2 arkusze z bloku flipchart [we własnym zakresie]
- materiały papiernicze: kredki, krepina, bibuła, włóczki, kolorowe folie, klej, zszywacz ze zszywkami, nożyczki [we własnym zakresie]

Dywan powinien być na tyle duży, by zmieściły się na nim wszystkie dzieci w grupie (mogą być 2 kartki z flipchartu).

4. Gdy „dywan” jest już gotowy powiedz dzieciom, że teraz wsiądą na dywan i polecą do cudownej krainy pełnej smakołyków.

5. Powiedz: *Będziecie lecieć nad Irakiem. Ponieważ kraina, do której lecicie, leży bardzo*



---

**ĆWICZENIE 8 „PODRÓŻ NA LATAJĄCYM DYWANIE” CD.**


---

*daleko, będziecie na noc robić sobie przystanki na odpoczynek (będą 3 takie przystanki).  
Będziecie zatrzymywać się u dobrych ludzi.  
Dlatego ważne jest, żebyście umieli się przywitać i pożegnać po arabsku. Zawsze, kiedy ktoś powie wam dzień dobry lub do widzenia w tym języku, powinniście mu tak samo odpowiedzieć.  
Po nocy, żeby Wasz dywan mógł znowu polecieć, będzie potrzebował pomocy. Żeby mu pomóc musicie odpowiedzieć na pytanie gospodarza domu, który was ugościł.*

6. Przecwicz z dziećmi arabskie dzień dobry i do widzenia.

- napis MARHABA  
[w załącznikach do Scenariuszy  
– do pobrania na stronie PFM]
- napis MAA SALAMA  
[w załącznikach do Scenariuszy  
– do pobrania na stronie PFM]

7. Zapytaj dzieci, czy są gotowe do dalekiej podróży na dywanie. Poproś, żeby na nim usiadły.

Dopytuj dzieci, co widzą lecąc na dywanie – czy widzą z góry jakieś ciekawe rzeczy na ziemi?

8. Włącz muzykę i pokaż słońce mówiąc, że jest dzień i mogą lecieć na dywanie, ale kiedy pojawi się księżyc będą musiały wylądować na ziemi.

- obrazki: słońce, księżyc  
[we własnym zakresie]

9. Po dłuższej chwili zacznij wyciszać muzykę, pokaż księżyc i powiedz, że zbliża się noc i muszą powoli lądować na ziemi.

10. Wycisz muzykę do końca i wciel się w gospodarza domu – załóż nakrycie głowy (chustę), która będzie symbolizowała twoje wejście w rolę gospodarza domu.

- chusta „arafatka”  
[we własnym zakresie]

Dobrze byłoby, żebyś przy kolejnych rundach zmieniał(a) kolor chusty – inny kolor będzie symbolizował innego gospodarza. Jeśli możesz, przygotuj sobie 4 różne nakrycia głowy.

II. W roli gospodarza zwróć się do dzieci  
*Witajcie w moim domu! Dzień dobry!  
Marhaba! (czekasz aż dzieci odpowiedzą  
Marhaba!) Przy świetle księżycy odpocznijcie  
sobie, a gdy dzień nastanie, mam dla was*

---

**ĆWICZENIE 8 „PODRÓŻ NA LATAJĄCYM DYWANIE” CD.**

---

*pytanie.* Pokazujesz rysunek księżycy.  
Po dłuższej chwili pokazujesz obrazek słońca, cicho włączasz muzykę i mówisz *Już słońce, już dzień i ja mam pytanie. Ciekawe czy odpowiecie na nie.* (tu zadajesz pytanie) *Czy Ramadan to muzułmański nowy rok, czy może muzułmański post?* Poczekaj na odpowiedź dzieci. *Brawo, to dobra odpowiedź. Bardzo Wam dziękuję. Lećcie dalej, miłej podróży.* (tu gestem zachęcasz dzieci by kontynuowały podróż na dywanie). *Do widzenia, maasalama!* Dzieci powinny Ci odpowiedzieć.

---

12. Znowu włączasz głośniejszą muzykę i po chwili powtarzasz całą procedurę i zadajesz kolejne pytanie *W Iraku rośnie dużo marchewki, a może dużo daktyli?*

---

13. Po raz trzeci zapraszasz dzieci w podróż. Po trzecim „noclegu” zadajesz im pytanie *W Iraku pada czasem deszcz, czy śnieg?*

---

14. Zabawa kończy się, gdy po trzecim noclegu dzieci docierają do celu, czyli daktylowej, bakaliowej krainy. Ty w ostatniej (czwartej) rundzie wcielasz się w gospodarza daktylowej krainy i oznajmiasz dzieciom, że dotarły do celu. Mówisz *Witajcie w daktylowej, bakaliowej krainie. Dzień Dobry! Marhaba! Cieszę się, że przyjechaliście, ja na wasze powitanie mam coś specjalnego – dajesz dzieciom daktyle i mówisz Zjedzcie daktyle i miło spędźcie czas.* Tu gospodarz siada na chwilę z dziećmi i opowiada jeszcze o Iraku. Po chwili mówi, że musi iść już do pracy i żegna się z dziećmi. *Do widzenia, Maasalama!* Pomachaj do dzieci i oddal się od nich.

---

15. Wyjdź z roli gospodarza – zdejmij nakrycie głowy.

---

16. Gdy dzieci zjedzą, poproś by zeszły ze swojego dywanu i zaproś do tego, by usiadły w kręgu. Zapytaj, jak się czuły w domach

**ĆWICZENIE 8 „PODRÓŻ NA LATAJĄCYM DYWANIE” CD.**

gospodarzy i w daktylowej krainie.

17. Podsumuj mówiąc, że bardzo ważne jest odpowiednie- powitanie i zatroszczenie się o gości, którzy do nas przybywają – wtedy będą się czuli wśród nas dobrze, tak jak w domu.

**ĆWICZENIE 9 „BAJKA: NAUKA PISANIA”**

1. Poproś dzieci, by wygodnie usiadły lub położyły się na podłodze.

2. Przeczytaj bajkę *Nauka pisania*

• *Zbiór bajek*

3. Zaproś dzieci do rozmowy o Nur i jej siostrze Abir.

Zapytaj dzieci, czy znają kogoś, kto tak jak bohaterki bajki zna dwa języki. Dopytaj, czy fajnie jest znać dwa języki.

4. Pokaż dzieciom pismo arabskie. Zapytaj, czy trudno byłoby im się nauczyć takiego pisma. Skomentuj, że dzieci w Iraku uczą się tego pisma w szkole, a Nur i Abir w szkole uczyły się pisać po polsku i dodatkowo uczyły się pisać po arabsku.

• plansze z arabskimi wyrazami (Irak, Nur, Ali pisane po arabsku)  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania na stronie PFM]

5. Zapytaj dzieci, czy one lubią uczyć się pisać. Zapytaj, czy lubią ćwiczyć pisanie różnych liter. Porozmawiajcie o trudnościach w nauce pisania i o tym, co może być przyjemnego w pisaniu.

Rozmawiając z dziećmi staraj się pokazać analogię między ich doświadczeniami, a doświadczeniami Nur i jej siostry Abir.

6. Na koniec zadania poproś dzieci, by każde napisało lub namalowało pędzlem lub ptasim piórem na kartonie swoją ulubioną literę.

• kartki, farby plakatowe, pędzle lub ptasie pióra (sparzone wrzątkiem)  
[we własnym zakresie]

**ĆWICZENIE 10 „A GDYBYM MIAŁ GOŚCIA...”**

1. Poproś dzieci, aby usiadły w kręgu. Porozmawiaj z nimi o tym, co można zrobić, żeby Nur i inni cudzoziemcy dobrze czuli się w Polsce, w naszym przedszkolu/szkole.

Przypomnij dzieciom zabawę z latającym dywanem i to, jak ważne jest odpowiednie ugoszczenie osób, które do nas przyjeżdżają.

**ĆWICZENIE 10 „A GDYBYM MIAŁ GOŚCIA...” CD.**

---

2. Rozdaj dzieciom kartki i kredki i poproś, żeby narysowały, jak ugościłyby u siebie w domu/przedszkolu/ szkole Nur.

• kartki, kredki i inne materiały plastyczne [we własnym zakresie]

---

3. Porozmawiajcie o narysowanych pracach i zawieście je w sali.

---

4. Podsumuj mówiąc, że w ich rysunkach pojawiło się wiele bardzo ciekawych i dobrych sposobów na to, jak ugościć ludzi, którzy do nas przyjeżdżają.

---

5. Poproś dzieci, żeby w domu zapytały rodziców, jak najchętniej ugościliby Nur w swoim domu.



# Scenariusz zajęć międzykulturowych

## Somalia





## Abdi i mleko z kardamonem

### Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych

#### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultury i zwyczajów Somalijczyków mieszkających w Polsce, pokazanie różnic i podobieństw kultury polskiej i somalijskiej, a także podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec osób o różnym pochodzeniu etnicznym i kulturowym.

#### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- przywitać się po somalijsku,
- wymienić 2-3 somalijskie imiona,
- zatańczyć taniec somalijski,
- wymienić 1-2 somalijskie przysmaki,
- powiedzieć o podobieństwach i różnicach między kulturą polską a somalijską,
- bawić się w somalijskie gry.

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE I „SUBAX WANAAAGSAN! DZIEŃ DOBRY!”</b>		

Ćwiczenie najlepiej jest realizować na początku dnia, kiedy dzieci schodzą się do sali.

- |   |  |
|---|--|
| 1. Na kartonie narysuj kontur ciała dziecka i powiedz dzieciom, że na rysunku jest Abdi, chłopiec z Somalii, który mieszka teraz w Polsce i będzie dziś naszym gościem. | • <i>Skarbnica wiedzy o Somalii i Somalijczykach</i><br>• duży sztywny karton, kredki<br>[we własnym zakresie] |
|---|--|

2. Zaproś dzieci do pomocy w kolorowaniu postaci Abdiego, zwróć uwagę, żeby skóra była ciemna.

3. Gotowy rysunek wytnijcie i przyczepcie do tablicy tak, żeby nogami dotykał do podłogi.

4. Korzystając ze słowniczka w *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijczykach* nauczcie się z dziećmi mówić po somalijsku *Dzień Dobry* oraz *Mam na imię...*

**ĆWICZENIE 1 „SUBAX WANAAAGSAN! DZIEŃ DOBRY!” CD.**

5. Niech każdy uczeń podejździe do Abdiego i spróbuje przedstawić się w języku somalijskim.

Z pewnością będzie to trudne zadanie, ale zachęcaj dzieci do próby mówienia po somalijsku.

6. Wyjaśnij, że Abdi też pewnie ma dużo trudności, żeby mówić po polsku, ale musi się teraz uczyć tego języka, żeby porozumiewać się z kolegami w polskiej szkole.

**ĆWICZENIE 2 „SOMALIA – KRAJ, Z KTÓREGO POCHODZIMY”**

1. Zaproś dzieci do posłuchania, jak Abdi opowiada o swoim życiu, swoim kraju i rodzinie.

2. Usiądźcie wygodnie i zacznij czytać dzieciom *Skarbnicę wiedzy o Somalii i Somalijczykach*.

• *Skarbnica wiedzy o Somalii i Somalijczykach*

Możesz przeczytać całość lub fragmenty *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijczykach*. Odwołuj się do doświadczeń dzieci i wciągaj je w opowieść Abdiego tak, żeby mogły w pełni ją zrozumieć. Porównujcie to, co opisuje Abdi z tym, co znacie z Polski albo z innych krajów.

3. Na bieżąco omawiaj obrazki ilustrujące treść i odpowiadaj na pytania dzieci.

- ilustracja\_flaga
- ilustracja\_mapa
- ilustracja\_krajobraz
- ilustracja\_dom
- ilustracja\_ręka
- ilustracja\_canjeero
- ilustracja\_gashato
- ilustracja\_shax

[w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania na stronie PFM]

4. Po lekturze zapytaj dzieci, co najlepiej zapamiętały lub co wydało im się najciekawsze.

5. Podsumuj mówiąc, że dzięki obecności ludzi z innych krajów w Polsce możemy się od nich bardzo wiele nauczyć o świecie i o różnych zwyczajach.



### ĆWICZENIE 3 „MUZYKA I INSTRUMENTY”

1. Zapytaj dzieci, czy lubią muzykę, czy lubią śpiewać i grać na różnych instrumentach.

2. Powiedz o tym, jak muzykowanie i taniec pomaga ludziom w radzeniu sobie ze stresem i różnymi przykrymi sytuacjami oraz pozwala podkreślić piękne i ważne chwile w życiu rodziny czy całej grupy ludzi.

3. Somalijczycy bardzo lubią wspólne muzykowanie, dlatego zaproś dzieci do przygotowania instrumentów muzycznych, które potem wykorzystacie podczas wspólnego koncertu somalijskiego.

4. Rozdaj dzieciom pudełeczka po serkach, kolorowe papiery samoprzylepne i nożyczki, zachęć do ozdobienia małych bębenków.

- tekturowe pudełeczka po serkach topionych lub pleśniowych, kolorowe papiery samoprzylepne, nożyczki, torebeczka ziaren groszku lub fasoli [we własnym zakresie]

Wystarczy okleić pudełko papierem i ozdobić ścinkami. Można grać na bębenku dłonią lub ołówkiem. Można też wrzucić do środka garść ziaren fasoli i w ten sposób zrobić grzechotkę.

5. Nauczcie się wspólnie wystukiwać rytm na zrobionych instrumentach np. taki: 1-2- -3, 1-2- -3, 1-2- -3 (czyli szybko, szybko, wolniej, szybko, szybko, wolniej itd.)

6. Spróbujcie do tego rytmu zaśpiewać ulubioną piosenkę Abdiego (choć 1-2 pierwsze wersy), która znajduje się w *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijczykach* w części *Moja ulubiona kołysanka*.

- *Skarbnica wiedzy o Somalii i Somalijczykach*
- *Słowa piosenki* na arkuszu papieru w formacie A3 [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]
- *Słowniczek polsko-somalijski* na arkuszu papieru w formacie A3 [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]
- duży arkusz papieru [we własnym zakresie]

Możecie ułożyć własną piosenkę z różnych somalijskich słów, które znajdziecie w *Słowniczku* i śpiewać ją do wystukiwanego rytmu. Tak powstała piosenkę zapisz na kartonie (będziecie mogli wykorzystać ją w Ćwiczeniu 5)

### ĆWICZENIE 4 „TRADYCYJNE STROJE SOMALIJSKIE”

1. Pokaż dzieciom postaci: Abdiego i członków jego rodziny.

- postać Abdi albo ręcznie robiona lala dostępna w PFM albo w wersji papierowej

---

**ĆWICZENIE 4 „TRADYCYJNE STROJE SOMALIJSKIE” CD.**


---

- postać Waris
  - postać Ayanna
  - postać Korfa
  - postać Mohammed
  - postać Taban
  - postać mama Aziza
  - postać tata Dalmar
  - postać dziadek Asad
  - postać babcia Amina
- [w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania ze strony PFM]  
Postacie wytnij przyklej za  
pomocą taśmy do patyczka  
do szaszłyków.
- 

2. Czym te stroje różnią się od naszych, a w czym są podobne, jak wyglądają stroje tradycyjne, a jak współczesne?

---

3. Powiedz dzieciom, że z okazji świąt Somalijczycy bardzo lubią pięknie i kolorowo się ubierać. Kobiety zawijają się w piękne kolorowe tkaniny i zakrywają włosy kolorowymi chustami, albo wiążą na głowach piękne turbany. Mężczyźni zaś zawiązują sobie na biodrach kolorowe przepaski, a na głowach wiążą turbany.

---

4. Z kolorowych tkanin lub krepiny spróbujcie przygotować stroje.

- tkaniny, krepiny, sznurki, nożyczki, chusty, szale, apaszki
- [we własnym zakresie]
- 

5. Niech dzieci eksperymentują z kolorami i konstrukcjami turbanów.

Jeśli jest taka możliwość, zrób dzieciom zdjęcia w turbanach – będą miały piękną pamiątkę.

---



---

**ĆWICZENIE 5 „TAŃCE WYGIBAŃCE”**


---

1. Opowiedz dzieciom, jak wyglądają tańce somalijskie. Jeśli masz taką możliwość pokaż im krótkie filmiki.

- muzyka somalijska i filmy z tańcami
- [linki z muzyką dostępne na stronie PFM]
- 

2. Nauczcie się tańczyć tak, jak Somalijczycy, ustawcie się jedno przy drugim na lekko

Ważne, żeby tańcząc dzieci stały blisko siebie i zwracały

---

**ĆWICZENIE 5 „TAŃCE WYGIBAŃCE” CD.**


---

ugiętych nogach i próbujecie zamaszyście kręcić biodrami, brzuchami i pupami, robiąc małe kroczki w przód, w tył oraz na boki.

uwagę na partnerów, wtedy taniec jest prawdziwie grupowym przeżyciem.

3. Podziel grupę na trzy zespoły: jeden będzie grał na instrumentach przygotowanych w Ćwiczeniu 3 *Muzyka i instrumenty*, drugi będzie tańczył, a trzeci będzie śpiewał wyćwiczoną w poprzednim ćwiczeniu piosenkę i klaskał do rytmu.

• przygotowane wcześniej instrumenty (Ćwiczenie 3) oraz stroje (Ćwiczenie 4)

4. Po pewnym czasie zespoły zamieniają się zadaniami, tak, aby po trzech rundach wszyscy mieli okazję pośpiewać, potańczyć i pograć na instrumentach.

5. Na podsumowanie przypomnij dzieciom, że taniec – tak jak muzyka i śpiew – są dla Somalijczyków sposobem na okazywanie radości w ważnych i wyjątkowych chwilach, jak również sposobem na poprawę nastroju, kiedy pojawiają się trudności i kłopoty.

---

**ĆWICZENIE 6 „ABDI I MLEKO Z KARDAMONEM”**


---

1. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijczykach* o ulubionych potrawach Abdiego (część *Nasze smakołyki*).

• *Skarbnica wiedzy o Somalii i Somalijczykach*

2. Porozmawiajcie o tym, które z tych potraw wydają się dzieciom smaczne, których chętnie by spróbowali.

3. Podkreśl, że niezwyklego smaku różnym potrawom dodają specyficzne przyprawy – taką przyprawą dla Somalijczyków jest między innymi kardamon. Dodają go do ryżu z warzywami na obiad, do ciasteczek kokosowych i do mleka, które dzieci uwielbiają pić przed snem.

4. Pokaż dzieciom ziarna **kardamonu** i pozwól obejrzeć, potrzymać i koniecznie powąchać, jak pachną. Powiedz dzieciom,

• nasiona kardamonu (całe)  
[we własnym zakresie]

**ĆWICZENIE 6 „ABDI I MLEKO Z KARDAMONEM” CD.**

że kardamonem można wspaniale przyrządzać napoje, ciasta i desery.

**ĆWICZENIE 7 „SOMALIA W NASZEJ KLASIE”**

1. Przeczytaj dzieciom w *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijczykach* części *Religia, święta i zwyczaje* o obchodzonym w Somalii święcie **Dabshid** – święcie światła i rozpoczęcia roku słonecznego, podczas którego przeskakuje się przez płomień.

• *Skarbnica wiedzy o Somalii i Somalijczykach*

2. Zanim przystąpicie do świątecznych skoków udekorujcie salę przygotowanymi przez dzieci obrazkami ilustrującymi Somalię. Niech każdy wybierze sobie kolorowankę i pokoloruje ją, a gotowe obrazki przypnijcie do ściany.

• kolorowanki  
[do pobrania na stronie PFM]  
• kredki  
[we własnym zakresie]

3. Przygotujcie ognisko z kawałków pomarańczowej, czerwonej i białej krepiny.

• krepina: pomarańczowa, czerwona i biała  
[we własnym zakresie]

Podkreśl, że jest to gra, w którą można się bawić tylko w towarzystwie dorosłych.

4. Zaproś dzieci, aby usiadły w dużym kręgu wokół „ogniska” i żeby po kolei podchodziły do niego i przeskakiwały na drugą stronę wypowiadając jednocześnie w myślach życzenie.

Przed skokiem można pomyśleć sobie życzenie noworoczne.

5. Po wszystkich skokach zaproś chętne dzieci do podzielenia się tym, jakie były ich życzenia.

6. Na zakończenie porozmawiajcie o tym, czego pragną dzieci w różnych krajach.

**ĆWICZENIE 8 „ULUBIONE GRY I ZABAWY SOMALIJCZYKÓW”**

Ćwiczenie to można wykonać na świeżym powietrzu (w ramach czasu przeznaczonego na zajęcia na świeżym powietrzu). Wówczas planszę narysujcie kredą na asfalcie/betonie.

1. Przeczytaj fragment *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijczykach* opisujący gry i zabawy (część *Ulubione zabawy dzieci*).

• *Skarbnica wiedzy o Somalii i Somalijczykach*

---

**ĆWICZENIE 7 „ULUBIONE GRY I ZABAWY SOMALIJCZYKÓW” CD.**


---

2. Zaproponuj dzieciom zabawę **dzara badax**, w którą gra się w parach.

3. Połącz dzieci w pary, każdej parze daj planszę do gry w **dzara badax**, oraz każdemu dziecku po 3 kamyki lub kulki plastelinowe.

- *Plansza do gry w dzara badax* [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]
- kolorowe kamyki lub kulki z plasteliny [we własnym zakresie]

Gra jest w założeniu bardzo podobna do polskiej gry „kółko i krzyżyk” tyle, że kamykami można dłużej manewrować. Dzieci grające ze sobą w parze powinny mieć inne kolory kamyków/kulek plasteliny.

4. Jeszcze raz dokładnie przeczytaj zawartą w *Skarbnicy* instrukcję i daj dzieciom czas na poćwiczenie.

5. Po zakończonych 3 rundach zapytaj o wrażenia.

---

**ĆWICZENIE 9 „BAJKA: NOWOROCZNE PRZEDSTAWIENIE”**


---

1. Zaproś dzieci do wysłuchania bajki *Noworoczne przedstawienie* o tym, jak Abdi spotkał bardzo pomocnego wielbłąda.

- *Zbiór bajek*

2. W razie potrzeby odpowiadaj na pytania dzieci w trakcie czytania.

3. Po przeczytaniu bajki porozmawiajcie o jej treści; czy dzieciom kiedyś przytrafiło się coś podobnego, czy zostali z czegoś interesującego wyłączeni? Jak się czuli, kiedy nie mogli w czymś ważnym i ciekawym uczestniczyć, jak sobie poradzili, czy ktoś im pomógł?

4. Podsumuj mówiąc, że nie można oceniać ludzi po tym, jak wyglądają, czy z jakiego są kraju. Najpierw trzeba się dobrze poznać.





# Scenariusz zajęć międzykulturowych

## Białoruś







# Hej, Hej, Dobry dzień!

## Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych

### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultury i zwyczajów Białorusinów mieszkających w Polsce, pokazanie różnic i podobieństw kultury polskiej i białoruskiej, a także podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec cudzoziemców i uchodźców z różnych krajów.

### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- pokazać Białoruś na mapie Europy,
- przywitać się i przedstawić w języku białoruskim,
- wymienić kilka białoruskich potraw,
- opisać białoruskie święto Noc Kupały,
- wskazać kilka białoruskich wartości (tradycja, rodzina, gościnność).

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE I „BIAŁORUSKIE POWITANIE”</b>		
1. Opowiedz dzieciom o tym, że cały dzisiejszy dzień spędzimy w kraju, który jest sąsiadem Polski. Z Białorusi przyjechał do nich chłopiec o imieniu Iwan. Pokaż dzieciom postać chłopca.	<ul style="list-style-type: none"><li>• postać Iwan albo ręcznie robiona lala dostępna w PFM albo postać w wersji papierowej [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]</li><li>• patyczek do szaszłyków [we własnym zakresie]</li></ul> Postać wytnij i przyklej za pomocą taśmy do patyczka do szaszłyków.	Zapytaj, czy dzieci znają jakieś dzieci z innych krajów. Opowiedz o tym, że wielu Białorusinów musi wyjeżdżać ze swojego kraju, ponieważ nie mogą tam spokojnie żyć. Często przyjeżdżają do Polski, jest ich u nas bardzo dużo.
2. Opowiedz o tym, że Białorusini są bardzo gościnni. Zapytaj dzieci, czy wiedzą, co to znaczy być gościnnym? W jaki sposób okazujemy gościnność?		
3. Podziel dzieci na dwie grupy – jedna to goście z Polski, a druga Białorusini. Grupa Polaków będzie odwiedzać Białoruś.		

**ĆWICZENIE 1 „BIAŁORUSKIE POWITANIE” CD.**

4. Kiedy grupa z Polski podchodzi do grupy Białorusinów mówi po białorusku dzień dobry, czyli „Dobry dzień”, a druga grupa mówi „Sardeczna zapraszajem” i wykonuje szeroki zapraszający gest ręką.

5. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach*, który mówi o normach i wartościach kulturowych (część *Nasza kultura*)

• *Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach*

Zapytaj dzieci, czy podobnie jest w ich domach, w ich rodzinach.

6. Na koniec pokaż jeszcze raz pacynkę/ rysunek z białoruskim chłopcem – Iwanem. Powiedz, że mieszka on teraz w Polsce, ma wielu kolegów z Polski, ale chciałby mieć jeszcze więcej i dlatego przyjechał do Waszego przedszkola/szkoły.

**ĆWICZENIE 2 „HEJ, JESTEM IWAN”**

1. Niech każde dziecko zajmie wygodną pozycję.

• *Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach*

2. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach*, w którym Iwan przedstawia siebie i swoją rodzinę (część *Moja rodzina i ja*).

3. Pokaż dzieciom obrazki z bohaterami opowieści o Białorusi.

• postać Iwan  
• postać Nikita  
• postać Polina  
• postać Daria  
• postać Mama Olga  
• postać Tata Maksym  
• postać Babcia Swietłana  
• postać Dziadek Roman  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]  
Postacie wytnij przyklej za pomocą taśmy do patyczka do szaszłyków.

Porozmawiajcie o tym, w co są ubrani, zgadujcie, czym się zajmują, co lubią robić, czy są podobni do dzieci polskich, które z nich to siostra, a które brat.  
Po przeczytaniu fragmentu *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach* (część *Białorusini w Polsce*) zapytaj dzieci, co wydało im się najciekawsze. Komentując te kwestie pamiętaj o tym, że Białorusini zamieszkują głównie tereny województwa podlaskiego, ale wielu z nich mieszka też w Warszawie. Konflikty między

---

**ĆWICZENIE 2 „HEJ, JESTEM IWAN” CD.**


---

Polakami a Białorusinami raczej się nie zdarzają, chociaż czasami Białorusini postrzegani są stereotypowo. Wynika to głównie z niewiedzy. Mniejszość białoruska w Polsce działa bardzo prężnie i organizuje wiele wydarzeń promujących kulturę białoruską. Także Polacy często solidaryzują się z białoruską opozycją i podejmują rozmaite inicjatywy na jej rzecz. Na Białorusi największa polska organizacja, czyli Związek Polaków na Białorusi, nie jest uznawana przez rząd i jego działalność jest nielegalna. Mimo to działa prężnie na rzecz zachowania polskiej tożsamości narodowej, kultury i historii.

---

**ĆWICZENIE 3 „W PRACOWNI LUDOWEGO ARTYSTY”**


---

1. Dzieci przeniosą się teraz do pracowni lokalnego artysty. Pomogą mu w przygotowaniu tradycyjnych ozdób ludowych.

Opowiedz dzieciom o tym, że na Białorusi bardzo ważna jest sztuka ludowa – robi się tradycyjne ozdoby ze słomy, z wikliny, ozdabia materiały tradycyjnymi wzorami, gra na starych instrumentach i słucha muzyki z dawnych czasów.

2. Każde dziecko otrzymuje materiały, z których tworzą niepowtarzalne ozdoby zgodnie z Instrukcją lub według własnego pomysłu.

- słomki do napojów (najlepiej w kolorze słomianym), kordonek lub kolorowe nitki do łączenia słomek, klej, taśma klejąca, [we własnym zakresie]
- Ozdoby ze słomy\_Instrukcja [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
----------	-----------------------	-------------------------

### ĆWICZENIE 3 „W PRACOWNI LUDOWEGO ARTYSTY” CD.

3. Przeczytaj dzieciom fragment <i>Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i> opisujący zwyczaje i święta (część <i>Nasz religia, święta i zwyczaje</i> )	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i></li> </ul>	Pytaj dzieci, czy znają zwyczaje podobne do tych opisanych przez Iwana. Prowadź rozmowę w taki sposób, aby dzieci dostrzegały podobieństwa i różnice kultury polskiej i białoruskiej.
---	---	---

### ĆWICZENIE 4 „МЯНЕ ЗАВУЦЬ ІВАН– SPOTKANIE Z JĘZYKIEM BIAŁORUSKIM”

1. Przeczytaj dzieciom część <i>Nasz kraj</i> ze <i>Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i> i pokaż ilustracje.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i></li> <li>• ilustracja_mapa Białorusi</li> <li>• ilustracja_krajobraz</li> <li>• ilustracja_chata</li> </ul> [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]	
2. Następnie Iwan zaprasza dzieci do zabawy z białoruskim alfabetem.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• plansze z alfabetem polskim i białoruskim</li> </ul> [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]	
3. Pokaż dzieciom dwie plansze – jedną z wydrukowanym alfabetem polskim, drugą z białoruskim.		
4. Przeczytaj dzieciom kilka słów ze słowniczka (część <i>Nasz język</i> w <i>Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i> ) i niech dzieci spróbują je powtórzyć. Niech każde dziecko przedstawi się po białorusku.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i></li> </ul>	
5. Następnie razem nauczcie się krótkiej białoruskiej wyliczanki przy pomocy zabawy ruchowej.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tekst wyliczanki <i>Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach</i></li> </ul> [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]	Zasady zabawy: Podziel dzieci na dwie drużyny. Każde dziecko z obydwu drużyn otrzyma jeden wyraz wyliczanki po białorusku (fonetycznie). Następnie nauczyciel czyta wyliczankę, a dzieci ustawiają się po kolei układając w ten sposób w kolejności słowa wyliczanki. Kiedy powstaną już dwa, stojące obok siebie, rzędy dzieci przekręcają tak, żeby stanąć

**ĆWICZENIE 4 „МЯНЕ ЗАВУЦЬ ІВАН– SPOTKANIE Z JĘZYKIEM BIAŁORUSKIM” CD.**

twarzą do siebie. Łączą się w pary, czyli np. dziecko „piał” z jednej drużyny z dzieckiem „piał” z drugiej drużyny. Nauczyciel daje im chwilę, żeby popatrzyły na swoje słowa i zapamiętały swoją parę. Potem dzieci rozbiegają się po sali. Nagle nauczyciel zaczyna mówić wyliczankę po białorusku, a dzieci znowu tworzą dwa rzędy. Który, rząd ustawi się szybciej w odpowiedniej kolejności, wygrywa. Dzieci mogą podpatrywać, w którym miejscu stoi ich para, aby szybciej i lepiej wykonać to zadanie.

**ĆWICZENIE 5 „KRÓLESTWO ZIEMNIAKA, CZYLI O KUCHNI BIAŁORUSKIEJ”**

Ćwiczenie to można wykonać na świeżym powietrzu (w ramach czasu przeznaczonych na zajęcia na świeżym powietrzu). To ćwiczenie z pewnością rozbudzi apetyt, dlatego najlepiej przeprowadzić je przed przerwą obiadową. Jeżeli będzie to możliwe, może dzieci na obiad zjedzą białoruski przysmak – draniki (placki ziemniaczane ze śmietaną)?

1. Powiedz dzieciom, że teraz zajmiecie się kuchnią białoruską, w której bardzo często wykorzystuje się ziemniaki. Zapytaj dzieci, jakie potrawy z ziemniaków znają i które z nich najbardziej lubią.

2. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach*, który mówi o kuchni białoruskiej (część *Nasze smakołyki*).

Pokaż ilustracje przedstawiające **draniki**. Przeczytaj również ciekawostki z ostatniej części *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach* (I jeszcze trochę ciekawostek).

- *Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach*
- ilustracja\_draniki  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

3. Konkurs – wyścigi ziemniaków:  
Zaproś dzieci do udziału w konkursie na to, który ziemniak najdalej się potoczy.

---

**ĆWICZENIE 5 „KRÓLESTWO ZIEMNIAKA, CZYLI O KUCHNI BIAŁORUSKIEJ” CD.**


---

4. Każde dziecko dostaje jednego ziemniaka. • ziemniaki – po jednym dla każdego dziecka  
[we własnym zakresie]

---

5. Niech dzieci dobiorą się w pary. Dzieci w parach turlają ziemniaki po stole lub po podłodze. Wygrywa to dziecko z pary, którego ziemniak potoczy się dalej.

---

6. Zwycięzcy z każdej pary rywalizują znowu w kolejnych parach aż w końcu wyłoniony zostanie jeden zwycięzca.

---

7. Dziecko, które wygra, jako pierwsze będzie stało na środku w zabawie Szyla w Ćwiczeniu 8. Jesteśmy ugotowani!:

---

8. Po konkursie powiedz, że zaraz poszczególne dzieci zamienią się na chwilę w składniki spożywcze ( sól, cebula, mąka itd.) oraz w przybory kuchenne (m.in. tarka, łyżka). Tak zaczarowani, razem ugotujecie białoruskie placki ziemniaczane – draniki.

---

9. Zgodnie z *Przepisem* na przygotowanie draników przypisz dzieciom role. Każde z nich będzie jednym składnikiem lub rzeczą potrzebną do przygotowania potrawy.

• Przepis na draniki  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]  
• szarfy lub sznurki  
[we własnym zakresie]

A) przypisanie ról:  
• 2 dzieci będą łyżką mąki,  
• 2 dzieci będą jajkami,  
• 1 dziecko będzie cebulą,  
• 5 dzieci będzie ziemniakami,  
• 1 dziecko będzie szczyptą soli  
• 1 dziecko będzie szczyptą pieprzu  
• 3 łyżki oleju  
• 1 dziecko będzie nożykiem do obierania  
• 2 dzieci będzie tarką  
• 3 dzieci będą łyżką  
• 2 dzieci będą śmietaną  
Powyższy podział odpowiada 23-osobowej grupie.  
W zależności od liczebności grupy zwiększaj lub zmniejszaj liczbę dzieci w takich elemen-

**ĆWICZENIE 5 „KRÓLESTWO ZIEMNIAKA, CZYLI O KUCHNI BIAŁORUSKIEJ” CD.**

tach, jak tarka, nożyk, łyżka, przy zachowaniu oryginalnych wartości liczbowych składników spożywczych.  
B) Patelnię ułóż z szarf lub sznurka.

10. Zadaniem dzieci będzie odgrywanie czytanego przez Ciebie powoli przepisu.

11. Zapytaj dzieci czy znają jeszcze jakieś inne potrawy z ziemniaków. A może ktoś wymyśli całkiem nową potrawę?

12. Rozdaj dzieciom kartki i kredki. Zaproponuj dzieciom, żeby narysowały te prawdziwe lub wymyślone potrawy i opowiedziały innym o tym, co narysowały.

- arkusze białego papieru w formacie A4, kredki [we własnym zakresie]

13. Zachęć dzieci do tego, aby nagradzały potrawy, które najbardziej im się podobają i które chętnie by zjadły głośnym „mniam mniam” i głaskaniem się po brzuchu.

**ĆWICZENIE 6 „BIAŁORUŚ W NASZEJ KLASIE – KOLOROWANKI”**

Ćwiczenie to można wykonać na świeżym powietrzu (w ramach czasu przeznaczanego na zajęcia na świeżym powietrzu).

1. Na dużym kartonie narysuj kontur Białorusi lub wydrukuj gotowy kontur Białorusi w formacie A3

- duży karton 70x100 cm [we własnym zakresie] oraz kontur Białorusi na wzór [Skarbnica wiedzy o Białorusi i Białorusinach]

2. Zapytaj dzieci, z czym kojarzy im się ten kształt.

lub

- mapa konturowa Białorusi [w załącznikach do Scenariuszy – do pobrania ze strony PFM]

3. Rozdaj dzieciom kolorowanki dotyczące kultury białoruskiej – niech każdy wybierze taki obrazek, jaki chce, a następnie go pokoloruje.

- kolorowanki [do pobrania ze strony PFM]
- kredki [we własnym zakresie]

4. Wytnijcie obrazki i naklejcie je na duży

- klej, nożyczki

**ĆWICZENIE 6 „BIAŁORUŚ W NASZEJ KLASIE – KOLOROWANKI” CD.**

karton z konturem kraju, a następnie cały [we własnym zakresie]  
kolaż powieście na ścianie.

**ĆWICZENIE 7 „SZYŁAK – BIAŁORUSKA ZABAWA DLA DZIECI”**

Ćwiczenie to można wykonać na świeżym powietrzu  
(w ramach czasu przeznaczanego na zajęcia na świeżym powietrzu).

1. Porozmawiaj z dziećmi o ich ulubionych  
zabawach.

Zapytaj dzieci, jakie są ich  
ulubione zabawy. Czy myślą, że  
dzieci w innych krajach bawią  
się podobnie, czy zupełnie  
inaczej? Powiedz o tym, że  
wiele zabaw dzieci na Białorusi,  
a także w innych krajach, jest  
bardzo podobnych.

2. Przeczytaj dzieciom fragment ze *Skarbnicy* • *Skarbnica wiedzy*  
*o Białorusi i Białorusinach* na temat *o Białorusi i Białorusinach*  
zabaw (część *Ulubione zabawy dzieci*).

3. Zaprosz dzieci do białoruskiej zabawy o na- • *ilustracja\_szyła*  
zwie **szyla**. Czy ta nazwa z czymś im się ko- [w załącznikach do *Scenariuszy* –  
jarzy? Pokaż ilustrację i przeczytaj dzieciom do pobrania ze strony PFM]  
ze *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach*  
zasady gry i rozpocznijcie grę. Grajcie do  
tego momentu, aż wszystkie dzieci, które  
chcą będą miały okazję być na środku.

4. Powiedz, że na Białorusi dzieci bawią się  
też w ciuciubabkę, która u nich nazywa się  
Rybak. Spróbujcie wymyślić jeszcze jakieś  
inne nazwy dla tej zabawy.

5. Jeżeli dzieci są jeszcze chętne do zabawy • *chustka do zawiązania oczu*  
pobawcie się w ciuciubabkę. [we własnym zakresie]

**ĆWICZENIE 8 „NOC KUPAŁY”**

1. Ze *Skarbnicy wiedzy o Białorusi*  
*i Białorusinach* (część *Nasza religia, święta*  
*i zwyczaje*) przeczytaj dzieciom opis obrzędu  
o nazwie **Noc Kupały**.

• *Skarbnica wiedzy*  
*o Białorusi i Białorusinach*

Powiedz dzieciom, że tego dnia  
dziewczyny robią z kwiatów  
piękne wianki i puszczają je  
na rzekę. Chłopcy wyławiają je  
z drugiej strony i tak powsta-  
łym parom wróży się ślub.



---

**ĆWICZENIE 8 „NOC KUPAŁY” CD.**


---

Nad brzegami rzek pali się też ogniska.

Powiedz, że w Polsce też obchodzi się to święto, tylko nazywa się ono Sobótka.

---

2. Powiedz dzieciom, że podczas naszej zabawy również połączymy się w pary, które staną po dwóch stronach szerokiej rzeki.

---

3. Przygotujcie wspólnie niezbędne materiały – kwiatki, rzekę, oraz „wędkę” do wyławiania kwiatków z wody.

- przedmioty do wykonania kwiatków: krepina kolorowa na kwiatki i zielona na łodyżki, słomki do napojów, taśma klejąca, nitka, klej [we własnym zakresie]
- Kwiaty z krepiny\_Instrukcja [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]
- folia aluminiowa, balony [we własnym zakresie]
- Żółta i czerwona krepina do przygotowania ogniska [we własnym zakresie]

A) Rzekę przygotuj z folii aluminiowej. Powinna mieć szerokość ok. 1 m.

B) Kwiaty z krepiny przygotujcie zgodnie z *Instrukcją* lub według własnego pomysłu.

Powinno ich być mniej więcej 4-5 razy tyle, co dzieci.

---

4. Podziel dzieci na pary (najlepiej mieszane – chłopiec i dziewczynka). Przedstaw reguły gry.

Reguły gry:

Zadaniem każdej pary jest wyłowienie jak największej ilości kwiatków z rzeki. Jedna osoba (dziewczynka) z pary stoi po jednej stronie rzeki, a druga (chłopiec) po drugiej. Kwiatki wrzucicie do wody po stronie jednej osoby z pary (dziewczynki). Ich zadaniem będzie pomóc dzieciom z drugiego brzegu (chłopcy) w wyłowieniu kwiatków. Mogą to robić tylko wyłącznie poprzez dmuchanie balonami, czyli poprzez upuszczanie powietrza [pokaż jak] przy kwiatku, żeby przesunąć go w stronę drugiego brzegu.

Chłopcy stojący z drugiej strony mogą wyławiać kwiaty tylko

**ĆWICZENIE 8 „NOC KUPAŁY” CD.**

5. Powiedz także o bardzo ważnej regule. Nie wolno wchodzić do rzeki.. Jeśli złamie się tę zasadę, trzeba wrzucić z powrotem nieuczciwie wyłowiony kwiatek.

i wyłącznie, gdy będą już blisko brzegu i gdy będą mogli sięgnąć po nie rękami bez konieczności wchodzenia do rzeki.

6. Rozpocznij zabawę. Zabawa trwa do momentu, aż wszystkie kwiatki zostaną wyłowione. Wygrywa ta para, która wyłowi największą liczbę kwiatów.

7. Dzieci mogą następnie zamienić się w parach rolami.

8. Jeżeli dzieci mają jeszcze siłę na zabawę nad brzegiem rzeki z pasków żółtej i czerwonej krepiny zróbcie ognisko.

9. Niech każde dziecko spróbuje przeskoczyć przez ognisko, a pozostałe kibicują głośno klaszcząc.

**ĆWICZENIE 9 „BAJKA MIĘDZYKULTUROWA – DZIEŃ BABCI”**

1. Po całonocnych harcach podczas Nocy Kupały zaprosz dzieci na chwilę wytchnienia przy bajce.

• *Zbiór bajek*

Dzieci mogą usiąść swobodnie nad rzeką przygotowaną w poprzednim zadaniu.

2. Przeczytaj dzieciom bajkę *Dzień babci*.

Po lekturze bajki porozmawiaj z dziećmi o ich babciach – czy je mają, czy lubią się z nimi spotykać, co w babciach najbardziej lubią, dlaczego babcie są wyjątkowe.

3. Wspólnie stwórzcie obraz najwspanialszej babci.

4. Rozdaj dzieciom kredki, a na podłodze połóż duży karton.

• duży karton 70x100, kredki  
[we własnym zakresie]

5. Niech każde dziecko po kolei dorysowuje jedną część ciała babci. Zaczynajcie od głowy.

6. Tak stworzony portret babci zawieście w widocznym miejscu w sali.

## ĆWICZENIE 10 „W PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ – SPOTKANIE Z ŻUBREM”

1. Na koniec wycieczki po Białorusi zaproś dzieci do Puszczy Białowieskiej. Pokaż ją na mapie.

• mapa Europy  
[we własnym zakresie]

Powiedz, że część Puszczy Białowieskiej znajduje się również w Polsce, ale większość po stronie białoruskiej, więc dzieci przez Puszcę Białowieską mogą wrócić z podróży po Białorusi do Polski.

2. Powiedz dzieciom, że Puszcza Białowieska słynie z tego, że mieszkają tam bardzo ciekawe zwierzęta m.in. to, którego ślady im pokażesz – ciekawe czy odgadną, że chodzi o żubra.

• *Ślady żubra*  
[w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania ze strony PFM]

3. Jeżeli dzieci nie zgadną na podstawie śladów, czytaj powoli opis, po każdym zdaniu pytając, czy ktoś już odgadł.

• *Opis żubra*  
[w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania ze strony PFM]

4. Na dużym kartonie narysuj drzewo z gałęziami bez liści, (ale z miejscem na ich dorysowanie).

5. Następnie niech każde z dzieci na zielonej kartce odrysuje swoją dłoń, wytnie ją, a następnie przyklei na narysowanym na dużym kartonie pniu – tak powstaje wspólne drzewo z liści stworzonych z dziecięcych dłoni.

• zielone kartki A4, duży karton 70x100, nożyczki, klej, kredki  
[we własnym zakresie]

Powiedz dzieciom, że jest to drzewo, które posadziły na pamiątkę swojej wycieczki na Białoruś w puszczy Białowieskiej.

6. Przyklejcie drzewo obok stworzonego w Ćwiczeniu 7 kolażu.

### PODSUMOWANIE:

1. Usiądźcie na podłodze w kręgu. Zapytaj dzieci, co im się najbardziej podobało w ciągu dnia i co zapamiętały. Potem usiądźcie przy stolikach i niech każde dziecko narysuje dla rodziców obrazek z tym, co chciałoby im przekazać z dzisiejszego dnia.

• kartki i kredki  
[we własnym zakresie]





# **Scenariusz zajęć międzykulturowych**

## **Czeczenia**





# Witajcie, jestem Rasul

## Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych

### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultury i zwyczajów Czeczenów, pokazanie różnic i podobieństw kultury polskiej i czeczeńskiej, a także podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec uchodźców z różnych krajów.

### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- przywitać się po czeczeńsku,
- wymienić 2-3 czeczeńskie imiona,
- powiedzieć własnymi słowami, kim jest uchodźca,
- zatańczyć taniec czeczeński,
- wymienić 1-2 czeczeńskie przysmaki,
- powiedzieć o podobieństwach i różnicach między kulturą polską a Czeczeńską, bawić się w czeczeńskie gry,
- okazać szacunek i zainteresowanie uchodźcom i osobom z innych kultur.

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
----------	-----------------------	-------------------------

### ĆWICZENIE I „POWITANIE I WPROWADZENIE”

Proponujemy, aby ćwiczenie to przeprowadzić na początek dnia (ze względu na element powitania).

1. Przed rozpoczęciem zajęć przygotuj obrazki ilustrujące kulturę Czeczenii i pochowaj je w różnych miejscach sali.

- ilustracja\_mapa
  - ilustracja\_krajobraz
  - ilustracja\_dom
  - ilustracja\_chałwa
  - ilustracja\_cziepalgsze
  - ilustracja\_tancerze
  - ilustracja\_nieoficjalna flaga czeczeńska
- [w załącznikach do Scenariuszy  
– do pobrania ze strony PFM]

2. Kiedy dzieci wchodzi do klasy witaj je, tak jak robią to Czeczeni – podają prawą rękę mówiąc – **De dik dojla!**, a następnie przykładają ją do serca. Pokazują w ten sposób, że osoba, z którą się witają, jest dla nich ważna.

**ĆWICZENIE 1 „POWITANIE I WPROWADZENIE” CD.**

3. Zapytaj dzieci, czy znają taki sposób powitania, oraz czy znają jakieś inne powitania. Jeśli tak, poproś o ich zademonstrowanie.

4. Wyjaśnij, że dziś będziecie mówić o pewnym kraju, w którym ludzie witają się w taki sposób.

5. Zaproś dzieci do poszukania w klasie ilustracji z tego kraju.

6. Usiądźcie na podłodze i omówcie znalezione ilustracje: co zdaniem dzieci przedstawiają, czy widziały kiedyś coś podobnego?

7. Powiedz dzieciom, że kraj, o którym będziecie się dziś uczyć, to Czeczenia, z której przyjechał do Polski miły chłopiec o imieniu Rasul. To właśnie Rasul opowie nam o swoim kraju i wyjaśni, co jest na znalezionych ilustracjach.

**ĆWICZENIE 2 „WITAJCIE, JESTEM RASUL”**

1. Zaproś dzieci do wysłuchania opowieści Rasula. Usiądźcie wygodnie i zacznij czytać *Skarbnicę wiedzy o Czeczenii i Czeczenach*.

• *Skarbnica wiedzy o Czeczenii i Czeczenach*

W zależności od poziomu zainteresowania grupy przeczytaj całą *Skarbnicę* lub jej fragmenty.

2. Na bieżąco omawiaj ilustracje przedstawiające kulturę czeczeńską.

- ilustracja\_mapa
- ilustracja\_krajobraz
- ilustracja\_dom
- ilustracja\_chałwa
- ilustracja\_cziepalgsze
- ilustracja\_tancerze
- ilustracja\_nieoficjalna flaga
- postać Rasul (albo ręcznie robiona lala dostępna w PFM albo w wersji papierowej)
- postać Liana
- postać Milana
- postać Ruslan
- postać Idris
- postać mama
- postać tata



**ĆWICZENIE 2 „WITAJCIE, JESTEM RASUL” CD.**

- postać babcia
  - postać dziadek
- [w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania ze strony PFM]  
Postacie wytnij przyklej za  
pomocą taśmy do patyczka do  
szaszłyków.

3. Odwołuj się także do doświadczeń dzieci i wciągaj je w opowiadanie Rasula, tak, żeby mogły najpełniej je zrozumieć.

4. Porównujcie to, co opisuje Rasul, z tym, co znacie z Polski albo z innych krajów.

5. Po przeczytaniu zapytaj dzieci, co najbardziej zapamiętały lub co wydało im się najbardziej interesujące.

6. Podsumuj mówiąc, że dzięki obecności ludzi z innych krajów w Polsce możemy się od nich bardzo wiele nauczyć o świecie i o różnych zwyczajach.

**ĆWICZENIE 3 „PLECAK PEŁEN NADZIEI”**

1. Zaproś dzieci do bardzo ważnego zadania. Wyłumacz, że pozwoli ono lepiej zrozumieć sytuację małych uchodźców.

2. Przypomnij, że Rasul ze swoją rodziną musiał uciekać z Czeczenii ze względu na bardzo niebezpieczną sytuację.

3. Zapytaj dzieci jak ich zdaniem czuł się Rasul i jego rodzeństwo, gdy nagle okazało się, że muszą uciekać? Poproś, żeby dzieci zastanowiły się i powiedziały jak czuje się dziecko, które trafia do nieznanego kraju, do nowego domu, w którym mieszka z innymi uchodźcami i w końcu do nowej szkoły, w której nikogo nie zna? Porozmawiacie o tym, za czym Rasul może tęsknić, czego mu brakuje w nowej ojczyźnie?

W trakcie rozmowy odwołuj się do doświadczeń uczniów – czy byli kiedyś w podobnej sytuacji, czy odczuwali podobne emocje, jak sobie radzili w trudnej sytuacji, kto im pomógł?

**ĆWICZENIE 3 „PLECAK PEŁEN NADZIEI” CD.**

4. Poproś dzieci, aby zastanowiły się, co pomogłoby im przetrwać takie trudne chwile, co wzięłyby ze sobą, gdyby tak jak Rasuł musiały uciekać w nieznaną ze swojego kraju? Może ulubioną przytulankę, może jakieś pamiątki?

5. Rozdaj dzieciom kartony i kredki i poproś, żeby narysowały wszystko to, co sprawia, że w trudnych chwilach czują się lepiej.

- grube kartony A4, kredki [we własnym zakresie]

6. Z rysunków zróbcie plecaki. Na dłuższych bokach kartonu zróbcie dziurkaczem dziurki (dwie na górze i dwie na dole), przewleczone przez nie sznurek i zawiążcie grube supły, tak, aby nie przeszły przez dziurki.

- sznurek (około 1m na każde dziecko), dziurkacz [we własnym zakresie]

7. Kiedy dzieci mają już plecaki na plecach, niech przechadzają się po klasie. Na twój znak zatrzymują się, dobierają w pary i opowiadają sobie nawzajem, co mają w plecaku.

8. Podsumuj mówiąc o tym, że niełatwo jest być uchodźcą i niełatwo jest zacząć zupełnie nowe życie w innym kraju. Dlatego ważne jest, aby wszystkich uchodźców, a zwłaszcza dzieci, serdecznie ugościć.

**ĆWICZENIE 4 „BAJKA TANIEC WOLNOŚCI”**

1. Zaproś dzieci do wysłuchania bajki o Rasułu *Taniec wolności*.

- *Zbiór bajek*

2. Usiądźcie w kole i przeczytaj bajkę.

3. W trakcie czytania odpowiadaj na pytania dzieci, aby wszystko dobrze rozumiały.

4. Po przeczytaniu bajki porozmawiajcie o wrażeniach dzieci.

**ĆWICZENIE 5 „TAŃCE CZECZEŃSKIE”**

1. Zaproś dzieci do nauki tańców czeczeńskich.

---

**ĆWICZENIE 5 „TAŃCE CZECZEŃSKIE” CD.**


---

- |  |  |   |
|--|--|---|
| <p>2. W <i>Skarbnicy wiedzy o Czechenii i Czechenach</i> (część <i>Nasze ulubione zabawy</i>) przeczytaj dzieciom opis tańca czeczeńskiego.</p>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Skarbnicę wiedzy o Czechenii i Czechenach</i></li> </ul> | <p>Jeśli możesz, zaprezentuj filmiki wideo, które znajdziesz w Internecie<br/>[ na stronie PFM dostępny jest link do filmiku z tańcem]</p>  |
| <hr/>  |  |   |
| <p>3. Ustawcie się w dużym kole, po jednej stronie dziewczynki, po drugiej chłopcy, od najmniejszego do największego.</p>  |  |   |
| <hr/>  |  |   |
| <p>4. Wyznacz kilka osób, które będą grały na bębenkach, pozostali mają za zadanie rytmicznie klaskać.</p>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bębni lub krzesła [we własnym zakresie]</li> </ul>          | <p>Jeśli nie macie instrumentów można stukać dłońmi w krzesła. Czecheni bardzo często „grają” na krzesłach, kiedy mają ochotę potańczyć np. w ośrodku dla uchodźców. Możesz również uruchomić muzykę z odtwarzacza lub tańczyć do muzyki z filmiku z Internetu.</p>   |
| <hr/>  |  |   |
| <p>5. Jeszcze raz przypomnij najważniejsze zasady.</p>   |  | <p>Zasady tańca:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• chłopiec zaprasza do tańca dziewczynkę,</li> <li>• tańczy w kręgu tylko jedna para, a pozostali klaszczą do rytmu,</li> <li>• dziewczynka tańczy delikatnie na paluszkach, chłopiec bardzo zamasyście, jakby walczył,</li> <li>• tańczą ze sobą zbliżając się do siebie i oddalając, ale nie mogą się w tańcu dotykać,</li> <li>• kiedy dziewczynka chce zakończyć taniec to klaszcze dwa razy w dłonie, a chłopiec kłania się i odprowadza ją na miejsce.</li> </ul> |
| <hr/>  |  |   |
| <p>6. Włącz muzykę. Zapraszaj chłopców po kolei, żeby wchodzili do środka koła i prosili do tańca dziewczynki, a pozostałych zachęcaj do głośnego oklaskiwania tańczącej pary.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• muzyka czeczeńska [do pobrania na stronie PFM]</li> </ul>   |   |
| <hr/>  |  |   |
| <p>7. Możecie zakończyć, kiedy każdy chociaż raz zatańczy w kole. Jeśli dzieci wykazują zainteresowanie – możecie bawić się dłużej.</p>  |  |   |

**ĆWICZENIE 5 „TAŃCE CZECZEŃSKIE” CD.**

8. Po tańcach zapytaj dzieci o wrażenia i przypomnij, że dla Czeczenów taniec jest bardzo ważny, bo pozwala im poczuć się wolnymi i silnymi ludźmi, mimo, że są z daleka od swojego kraju.

**ĆWICZENIE 6 „JAK ZROBIĆ CZIEPALGSZE?”**

1. W *Skarbnicy wiedzy o Czeczenii i Czeczenach* (część *Nasze smakołyki*) przeczytaj dzieciom *Przepis na ciepalsze* i powiedz, że sami je przygotowujecie.

• *Skarbnica wiedzy o Czeczenii i Czeczenach*

2. Rozdaj dzieciom plastelinę lub ciastolinę oraz *Przepis na ciepalsze* i zachęć do ulepienia z niej placków.

• plastelina lub ciastolina  
[we własnym zakresie]  
• *Przepis na ciepalsze*  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

3. Niech każde dziecko wytnie z papieru talerz i ułoży na nim swoje ciepalsze.

• kartki papieru, nożyczki  
[we własnym zakresie]

4. Możecie też zaprosić panią kucharkę, opowiedzieć jej dokładnie, w jaki sposób przyrządzać tę potrawę i poprosić ją, żeby przygotowała wam ciepalsze na obiad.

Jeśli ciepalsze miałyby być przygotowane przez panią kucharkę, to warto uzgodnić to kilka dni wcześniej, żeby mogła się przygotować.

5. Możecie także zabrać do domu plastelinowe ciepalsze wraz z dokładnym przepisem i przygotować je z rodzicami w domu.

6. Na razie ustawcie je wszystkie na stole w roku sali, żeby się nie zniszczyły. Będą potrzebne w Ćwiczeniu 8.

**ĆWICZENIE 7 „CZECZENIA W NASZEJ KLASIE”**

1. Rozdaj dzieciom kolorowanki związane z kulturą Czeczenii.

• kolorowanki  
[do pobrania na stronie PFM]

2. Niech każdy wybierze sobie taką, która najbardziej mu się podoba.

3. Zaprosz dzieci do pokolorowania obrazków,

• kredki, nożyczki, klej,

---

**ĆWICZENIE 7 „CZECZENIA W NASZEJ KLASIE” CD.**


---

a następnie ich wycięcia.

[we własnym zakresie]

4. Naklejcie wszystkie obrazki na duży karton tworząc w ten sposób krajobraz z czeczeńskimi górami, domami, wieżami i mieszkańcami Czeczeni.

• duży arkusz papieru  
[we własnym zakresie]

Na dużym kartonie możesz narysować krajobraz górski, w który dzieci wkomponują pokolorowane i wycięte obrazki.

---

**ĆWICZENIE 8 „BIEGIEM NA KOLACJĘ; PRZEZ GÓRY, STRUMIENIE I MIĘDZY WIEŻAMI”**


---

1. Ze *Skarbnicy wiedzy o Czeczenii i Czeczenach* przeczytaj dzieciom fragment o **Ramadanie** – miesiącu, w którym muzułmanie postują od wschodu do zachodu słońca, aby ćwiczyć silną wolę (część *Religia, święta i zwyczaje*).

• *Skarbnica wiedzy o Czeczenii i Czeczenach*

2. Poproś dzieci, żeby usiadły na podłodze po jednej stronie sali (najlepiej po przeciwnej stronie do miejsca, w którym stoją na stole zrobione wcześniej plastelinowe czepałgasze).

3. Zaproś do zabawy. Układając na podłodze kolejne elementy (szczegóły we wskazówkach **3A, 3B, 3C, 3D**) opowiadaj dzieciom o drodze na kolację, którą muszą pokonać. Rozpocznij opowieść:  
*Wyobraźcie sobie, że jest Ramadan i przez cały dzień nie można nic jeść, ale właśnie zbliża się zachód słońca, więc zaraz będziecie biec czym prędzej do domu na kolację. W czeczeńskim krajobrazie jest dużo rzek i strumieni **3A**, przez które będziecie musieli przeskoczyć, jest też dużo kamieni, po których można skakać **3B**, są też domy i wieże, które trzeba ominąć w czasie biegu **3C**. Droga jest więc trudna, ale na końcu czekają pyszne czepałgasze **3D**. Zapraszaj po kolei dzieci do biegu na kolację, przez góry, strumienie i między wieżami.*

• **3A** – niebieska krepina przecięta wzdłuż na pół w węższy pasek  
• **3B** – nieregularne i okrągłe kształty wycięte z papieru  
• **3C** – tekturowe pudła [we własnym zakresie]  
• **3D** – plastelinowe czepałgasze [przygotowane w Ćwiczeniu 6]

**3A** – mówiąc o rzece, rozłóż na podłodze paski krepiny  
**3B** – mówiąc o kamieniach rozkładaj na podłodze i na rzece kamienie wycięte z papieru  
**3C** – mówiąc o domach i wieżach ustawiaj tekturowe pudła  
**3D** – pokaż stół zastawiony czepałgaszami zrobionymi wcześniej

4. Ćwiczenie kończy się, kiedy wszyscy już dobiegną na kolację, (czyli do czepałgaszy).

5. Podsumuj tę zabawę mówiąc, że jedzenie najlepiej smakuje nam, kiedy jesteśmy naprawdę głodni, oraz, że zawsze warto

**ĆWICZENIE 8 „BIEGIEM NA KOLACJĘ; PRZEZ GÓRY, STRUMIENIE I MIĘDZY WIEŻAMI” CD.**

dziękować za pyszny posiłek temu, kto go przygotował, bo często z gotowaniem wiąże się bardzo dużo pracy.

**ĆWICZENIE 9 „REKORDY ŚWIATA – ZABAWA PO CZECZEŃSKU”**

1. Ze *Skarbnicy wiedzy o Czeczenii i Czeczenach* przeczytaj dzieciom fragment o zabawach i wyliczankach (część *Nasze ulubione zabawy* oraz część *Piosenki i wyliczanki*) i zaproś do zabawy w rekordy świata.
  - *Skarbnica wiedzy o Czeczenii i Czeczenach*
2. Usiądźcie razem tworząc krąg i powtarzajcie słowa wyliczanki o wiewiórce modyfikując ją nieco *Jechała wiewiórka na zaprzęgu i... rozdawała orzeszki. Temu dwa, temu trzy i do kręgu wchodzisz ty!* Ta osoba, na którą wypadnie wchodzi do środka. Ponownie wyliczacie, tym samym wskazujecie drugą osobę, która wejdzie do środka kręgu.
3. Kiedy w środku koła jest dwoje dzieci, rozpoczyna się zabawa w rekordy świata.
4. Dziecko, które weszło do koła jako pierwsze, wymyśla jakieś zadanie i wykonuje je np. 10 podskoków na jednej nodze, a dziecko, które weszło jako drugie ma za zadanie pobić ten rekord i podskoczyć 11 razy.
5. Potem odwracają się role i drugie dziecko wymyśla jakieś zadanie i je wykonuje, a pierwsze pobija ustanowiony przez nie rekord.
6. Kiedy para w środku skończy, podaje sobie ręce i gratuluje pobicia rekordu, po czym wraca na swoje miejsca w kole.
7. Wtedy kolejny raz powtarzacie wyliczankę i wybieracie kolejną parę do środka koła.
 

Zabawę można powtarzać, dopóki dzieci są zainteresowane.
8. Podsumowując powiedz dzieciom, że w każdej zabawie jest bardzo ważne, żeby przestrzegać zasad, oraz gratulować innym ich osiągnięć.

**ĆWICZENIE 10 „WYMARZONY DZIEŃ Z RASULEM”**

1. Poproś dzieci, żeby zastanowiły się nad tym, co najbardziej lubią robić i co sprawia im największą przyjemność. Niech każdy powie o swoich ulubionych zajęciach.

---

2. Zapytaj dzieci, czy ich zdaniem Rasuł też chciałby spróbować porobić to, co dzieci, a może coś innego sprawiłoby mu przyjemność?

---

3. Rozdaj dzieciom kartki i kredki i poproś, żeby narysowały siebie i Rasuła, kiedy robią razem to, co sprawia im największą radość. Może zaproszą go do domu i będą razem budować wieże z klocków, może zaproszą go do ZOO albo na ulubiony plac zabaw, a może wraz z rodzicami i rodziną Rasuła wybiorą się do kina?

---

• kartki i kredki  
[we własnym zakresie]

4. Po zakończeniu rysowania porozmawiajcie o pracach, o tym, co dzieci narysowały, jak chciałyby spędzić dzień z Rasulem?

---

5. Podsumuj mówiąc, że wspaniale jest dzielić się z innymi tym, co się lubi, a także zapraszać ich do wspólnej zabawy. Dzięki temu ludzie lepiej się poznają.

---

6. Na zakończenie zachęć dzieci, żeby w domu opowiedziały rodzicom o Rasule i zapytały ich, jak najchętniej spędziłby dzień z Rasulem i jego rodziną.



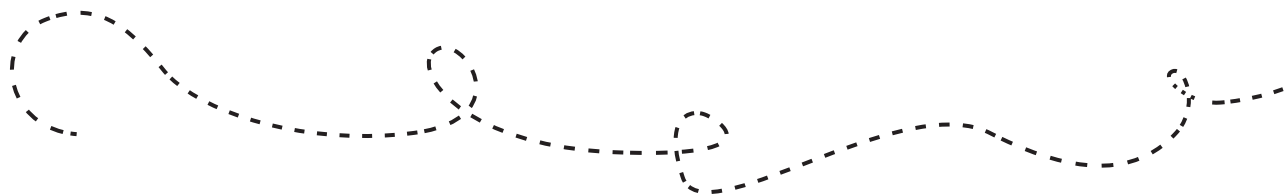


\* \* \*

# **Scenariusz zajęć międzykulturowych**

## **Holandia - Polska**

\*





# Hania i jej holenderskie przygody.

## Scenariusz całodziennych zajęć międzykulturowych

### Cel zajęć

Celem zajęć jest przybliżenie dzieciom kultury i zwyczajów holenderskich, pokazanie różnicowania kulturowego Polski, a także pokazanie różnic i podobieństw między Polakami i Holendrami. Istotne jest też podkreślenie wartości różnorodności kulturowej i językowej oraz wzmocnienie postawy otwartości i życzliwości wobec polskich dzieci powracających z emigracji.

### Operacyjne cele dydaktyczne

Dziecko potrafi:

- przywitać się po holendersku
- rozróżnić regionalne stroje (holenderski, kaszubski, mazowiecki)
- odnaleźć na mapie Holandię, Polskę
- wskazać, z czego słynna jest Holandia
- rozpoznać flagę Holandii i flagę Polski
- powiedzieć o podobieństwach i różnicach między zwyczajami polskimi i holenderskimi
- zaśpiewać holenderską piosenkę o św. Mikołaju

PRZEBIEG	POMOCE DYDAKTYCZNE	WSKAZÓWKI METODYCZNE
<b>ĆWICZENIE I „ZGADYWANKA, SZYFROWANKA”</b>		
1. Przed zajęciami przygotuj, a następnie pochowaj w sali, napisane na kartonach litery, które tworzą napis <b>HOLANDIA</b> . Na jednym kartonie powinna być jedna literka, pod drugiej stronie kartonu z literką wpisz cyfrę. Podobnie przygotuj z zaprezentowanej w <i>Skarbnicy wiedzy</i> mapy Holandii puzzle – mapę wydrukuj na kartonie i potnij na kawałki, które po złożeniu stworzą całość. Kawałki mapy pochowaj w różnych miejscach w sali.	<ul style="list-style-type: none"><li>• karton do pocięcia na 8 równych części [we własnym zakresie]</li><li>• mapa Holandii ze <i>Skarbnicy wiedzy</i> [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]</li><li>opcjonalnie 2 egzemplarze (jeden do pocięcia na puzzle, drugi do wywieszenia w sali)</li><li>• magnesy lub pineski do przyczepienia literek oraz obrazka do tablicy [we własnym zakresie]</li></ul>	Pocięte fragmenty obrazków można przykleić dzieciom z tyłu na oparciach ich krzeseł. Poszczególne fragmenty obrazków możesz oznaczyć numerkami, tak by dzieciom było łatwiej układać je w całość.

2. Kiedy dzieci będą już w sali poproś je, by poszukały pochowanych literek oraz

---

**ĆWICZENIE 1 „ZGADYWANKA, SZYFROWANKA” CD.**


---

kawałków obrazka. Dla ułatwienia możesz powiedzieć ile liter i kawałków obrazka pochowanych w sali należy znaleźć.

3. Kiedy dzieci znajdą już wszystkie pochowane elementy w pierwszej kolejności poproś te osoby, które znalazły litery, by zwróciły uwagę na to, co napisane jest na każdej ze stron kartonika. Powiedz, że teraz wspólnie spróbujecie ułożyć litery w odpowiedniej kolejności (zgodnie z kolejnością cyfr), a następnie odczytajcie napis, jaki tworzą litery. Zapytaj dzieci czy wiedzą, co to jest Holandia? Jeśli nie będą znały poprawnej odpowiedzi, to nie szkodzi. Powiedz, że zaraz złożycie z fragmentów rysunku jeden obrazek i może to będzie odpowiedź.

Napis „Holandia” oraz obrazek ilustrujący Holandię można ułożyć na podłodze, (jeśli dzieci siedzą w kręgu), albo od razu na tablicy (magnetycznej, korkowej).

4. Poproś, żeby dzieci, które znalazły fragment rysunku, pokazały znalezione kawałki układanki (mogą unieść je do góry). Zaproś dzieci do ułożenia z tych elementów jednego obrazka.

5. Nawiąż do zajęć wprowadzających „Cały świat w naszej klasie”. Zapytaj dzieci, czy pamiętają wesoły autobus pełen dzieci mówiących w różnych językach. Dopytaj, które z dzieci z autobusu opowiadało o Holandii i które mówiło „dzień doby” po holendersku. Jeśli dzieci nie pamiętają, przypomnij im postać Hani. Powiedz, że dziś Hania znowu ich odwiedzi i opowie więcej o sobie i o Holandii, której mapę wspólnie udało się ułożyć.

---

**ĆWICZENIE 2 „POSŁUCHAJCIE MOJEJ HISTORII”**


---

1. Pokaż dzieciom postać Hani i przedstaw/ przypomnij ją mówiąc: *Dzień dobry, Goede Morhen jestem Hania, jestem Polką, ale przez kilka lat mieszkałam w Holandii. Dzisiaj opowiem wam o mojej rodzinie, o moich przeprowadzkach i o tym, jaka jest Holandia.*

- postaci Hani (albo ręcznie robiona lala dostępna w PFM albo w wersji papierowej), jej przyjaciele oraz członkowie rodziny [w załącznikach do Scenariuszy]

---

**ĆWICZENIE 2 „POSŁUCHAJCIE MOJEJ HISTORII” CD.**


---

	<p>– do pobrania ze strony PFM] Postaci wytnij i przyklej do patyczków od szaszłyków. • plansza z napisem „dzień dobry” po holendersku [w załącznikach do <i>Scenariuszy</i> – do pobrania ze strony PFM]</p>
<p>2. Pokaż dzieciom mapę Europy, wskaż gdzie leży Holandia, a gdzie Polska.</p>	<p>• mapa Europy, mapa Polski [we własnym zakresie]</p>
<p>3. Zaprosz dzieci do wysłuchania historii Hani, która została zapisana w <i>Skarbnicy wiedzy</i>. Odczytaj dzieciom fragment <i>Skarbnicy Moja rodzina i ja</i>. W miarę, jak czytasz, pokazuj dzieciom postaci, o których czytasz.</p>	<p>• <i>Skarbnica wiedzy o Polakach, Holendrach i życiu w obu krajach</i>.</p>
<p>4. Kiedy skończysz czytać zapytaj dzieci, czy pamiętają skąd pochodzi mama Hani i gdzie mieszkają dziadek Józio i babcia Mariolka. Skorzystaj z mapy Polski, by pokazać dzieciom, jaka część Polski to Kaszuby. Możesz odszukać Kościerzynę, także wioskę (Wielki Klincz), w której mieszkają dziadkowie. Pokaż jeszcze raz postaci dziadków. Zwróć uwagę dzieci na fakt, że ubrani są w tradycyjne stroje z regionu, z którego pochodzą.</p>	
<p>5. W kolejnym kroku zapytaj dzieci czy pamiętają, skąd pochodzą rodzice taty Hani, czyli dziadek Kazik i babcia Zosia. Pokaż dzieciom region i miejscowość, z której pochodzą. Pokaż jeszcze raz postaci dziadków. Zwróć uwagę dzieci na fakt, że ubrani są w stroje tradycyjne. Podkreśl, że stroje dziadków z Kaszub i z Mazowsza różnią się, bo każdy region Polski ma dla siebie charakterystyczne jedzenie, muzykę, a także stroje.</p>	
<p>6. Zaprosz dzieci do wysłuchania kolejnego fragmentu <i>Skarbnicy wiedzy</i>. Tym razem będzie to część zatytułowana <i>Holandia – kraj, w którym mieszkałam</i>.</p>	
<p>7. Kiedy skończysz czytać pokaż dzieciom</p>	<p>• zdjęcie Holenderki</p>

---

**ĆWICZENIE 2 „POSŁUCHAJCIE MOJEJ HISTORII” CD.**


---

zdjęcie holenderskiej kobiety w tradycyjnym stroju. Zapytaj dzieci, czym różni się jej strój od strojów dziadków Helenki. Zwróć uwagę na jej buty (drewniaki).

w tradycyjnym stroju  
[w załącznikach do *Scenariuszy*  
– do pobrania ze strony PFM]

8. Na zakończenie rozdaj dzieciom mapę Holandii w wersji do kolorowania i poproś, by ją pokolorowały.

---

**ĆWICZENIE 3 „WIATRACZKI”**


---

1. Poproś dzieci, by usiadły przy stolikach oraz przygotowały przybory do rysowania i wycinania.

- nożyczki
- kredki do rysowania
- papier (do drukarek)
- papier techniczny (może być twardy)
- ćwieki do papieru lub zszywacz i zszywki
- taśma klejąca (może być malarska)
- patyczki (mogą być pałeczki do jedzenia, które po rozdzieleniu posłużą za uchwyt do wiatraczka)

2. Zapytaj dzieci czy pamiętają, z czego słynna jest Holandia. Możesz przypomnieć mapę Holandii i zapytać, co na niej widać (m.in. tulipany, kanały i wiatraki).

3. Powiedz dzieciom, że Hania kiedyś w szkole robiła papierowe wiatraki. Możesz zacytować fragment ze *Skarbnicy wiedzy*, w którym Hania o tym mówi.

- *Skarbnica wiedzy o Polakach, Holendrach i życiu w obu krajach.*

4. Zaproś dzieci do wykonania papierowych wiatraków. Powiedz, że każde z dzieci będzie mogło zrobić 2 wiatraki. Rozdaj potrzebne im do tego (przygotowane wcześniej) kartki i poproś, żeby je przycięły do odpowiedniego formatu (o ile nauczyciel/ka wcześniej tego nie zrobił/a). Następnie kartkę (w formacie kwadratu) należy złożyć na po przekątnej, rozłożyć i ponownie złożyć na po przekątnej z drugiej strony. Po rozłożeniu na kartce powinien być widoczny znak X.

Wskazówki, jak zrobić wiatraczki z papieru możesz znaleźć w Internecie. W zależności od wieku dzieci, z którymi pracujesz możesz:

- A) przygotować wcześniej wycięte kartki (format kwadratu) i ponacinać je, by ułatwić dzieciom składanie wiatraka, przygotować wycięte z papieru technicznego kółka o średnicy ok 1cm.

**ĆWICZENIE 3 „WIATRACZKI” CD.**

Następnie pomóc dzieciom w mocowaniu ramion wiatraka i patyczków.  
B) pokazać dzieciom, jak wykonuje się wiatrak i zaprosić ich do samodzielnej pracy.

5. Pokaż dzieciom jak wygląda holenderska flaga, przypomnij, jak wygląda flaga polska.

- zdjęcie/ obrazek z holenderska flagą
- zdjęcie/ obrazek z polską flagą [we własnym zakresie]

6. Poproś, by teraz dzieci udekorowały ramiona pierwszego wiatraka kolorami flagi holenderskiej, ramiona drugiego wiatraka kolorami flagi polskiej.

7. Kiedy dzieci skończą kolorować poproś je, by teraz przecięły nożyczkami utworzone linie (o ile wcześniej nie zrobił/a tego nauczyciel/ka). Kartki należy naciąć do połowy długości (środek pozostaje nieprzecięty). Jeśli będzie taka potrzeba, pokaż dzieciom, jak należy przyciąć kartki.

8. W kolejnym kroku pokaż, jak należy przymocować ramiona wiatraków. Jeśli zajdzie taka potrzeba pomóż dzieciom zszywając ramiona zszywką lub mocując pineskę na środku wiatraka.

9. Kiedy już wiatraki są gotowe rozdaj dzieciom patyczki i poproś by z tyłu przymocowały je do wiatraka taśmą klejącą. W mocowaniu patyczków może też pomóc nauczyciel/ka.

**ĆWICZENIE 4 „ROWER – ULUBIONY ŚRODEK LOKOMOCJI HOLENDRÓW”**

1. Zapytaj dzieci czy wiedzą, co to są środki lokomocji. Jeśli trzeba, wyjaśnij dzieciom, że są to różne sprzęty i maszyny, które pomagają ludziom podróżować.

2. Poproś dzieci, by wymieniły znane im

---

**ĆWICZENIE 4 „ROWER – ULUBIONY ŚRODEK LOKOMOCJI HOLENDRÓW” CD.**


---

środki lokomocji (zbierz 10 pomysłów z grupy).

---

3. Zapytaj dzieci, czym najbardziej lubią jeździć/ przemieszczać się. Daj czas na odpowiedzi, następnie zapytaj czy wiedzą, jaki jest ulubiony środek lokomocji Holendrów? Zbierz pomysły od grupy.

---

4. Pokaż dzieciom rysunek przedstawiający Hanię na rowerze przed jej domem w Rotterdamie. Możesz zacytować (lub przekazać własnymi słowami) fragment ze *Skarbnicy wiedzy*, w którym Hania mówi o tym, jak uwielbiała jeździć na rowerze oraz jak jeździła z rodzicami na wycieczki poza miasto i oglądała kolorowe pola pełne kwiatów. Warto pokazać też dzieciom zdjęcie z Holandii, na którym widać pola kwiatów.

- *Skarbnica wiedzy o Polakach, Holendrach i życiu w obu krajach*
- rysunek Hani na rowerze [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM] umieszczony w *Skarbnicy wiedzy* wydrukuj w formacie A4 (lub większym)
- zdjęcie holenderskich kolorowych pól pełnych kwiatów [w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

Warto zwrócić uwagę dzieci, że w Holandii bardzo często rodzice wożą dzieci właśnie takimi rowerami, jakie widać na obrazku (ze specjalną przyczepką, w której mieści się, dwójka, trójka, a czasami nawet czwórka dzieci.)

---

5. Zaproś dzieci na dywanik i powiedz, że będziecie bawić się w rowerki. Wyjaśnij dzieciom zasady. Powiedz, że będziecie bawić się z muzyką. Kiedy muzyka będzie grała dzieci mają za zadanie poruszać się w jej takt, a właściwie jeździć na rowerkach jedno, dwu, lub trzyosobowych. Wytłumacz dzieciom jak będą wyglądały rowerki.

A) jednoosobowe, (gdy uniesiesz kartkę z cyfrą „1” do góry) – dzieci stają pojedynczo i ręce ustawiają tak, jakby trzymały kierownicę roweru

B) dwuosobowe, (gdy uniesiesz kartkę z cyfrą „2” do góry) – dzieci dobierają się w pary, następnie stają jedno za drugim. Dziecko stojące z przodu swoje ręce ustawia tak, jakby trzymało kierownicę roweru. Dziecko z tyłu kładzie swoje ręce na ramionach dziecka stojącego z przodu.

C) trzyosobowe - (gdy uniesiesz kartkę z cyfrą „3” do góry) – dzieci dobierają się w trójki. Następnie jedno dziecko staje na fron-

- 3 kartony formatu A4 – na każdym z nich napisz po jednej cyfrze 1, 2, 3

[we własnym zakresie.]

- magnetofon lub inny odtwarzacz muzyki oraz wybrany przez nauczyciela/kę utwór muzyczny

[we własnym zakresie]

Zanim zaproponuje się zabawę w rowerki, trzeba sprawdzić, czy liczba dzieci jest wystarczająca, by bez problemu dobrały się pary lub w trójki. Jeśli brakuje dzieci do któregoś z ustawień możesz z niego zrezygnować.

Tłumacząc dzieciom, jak mają wyglądać rowerki, warto zademonstrować im poszczególne ustawienia.



---

**ĆWICZENIE 4 „ROWER – ULUBIONY ŚRODEK LOKOMOCJI HOLENDRÓW” CD.**

---

cie, a pozostała dwójka w jednej linii obok siebie zostaje z tyłu. Dziecko stojące z przodu swoje ręce ustawia tak, jakby trzymało kierownicę roweru. Ci, którzy stoją z tyłu kładą jedną swoją rękę na ramieniu dziecka z przodu (osoba stojąca za lewym ramieniem dziecka ustawionego na froncie kładzie swoją lewą rękę na ramieniu osoby z przodu (tym ramieniu, które jest najbliżej jego ręki), analogicznie osoba stojąca za prawym ramieniem dziecka ustawionego na froncie kładzie swoją rękę na najbliższym ramieniu osoby z przodu).

---

6. Poproś dzieci by ustawiły się w koło. Wyjaśnij, że zaraz pokażesz im kartkę z cyfrą „1”, „2”, albo „3”. W zależności od pokazanej cyfry będą miały za zadanie uformować rowerki jedno, dwu lub trzyosobowe. Powiedz, że kiedy rowerki będą już gotowe, to wtedy włączysz muzykę i poprosisz by dzieci w swoich rowerkach zaczęły jeździć po sali. Kiedy muzyka ucichnie, dzieci powinny spojrzeć na to, jaką tym razem cyfrę pokazujesz. Następnie tworzą nowe rowerki, włączasz muzykę, a dzieci poruszają się „rowerkami” po sali w jej takt.

---

7. Kiedy zasady są już jasne, zaproś dzieci do zabawy.

---

---

**ĆWICZENIE 5 „SINTERKLAAS, CZYLI MIKOŁAJ W HOLANDII”**

---

1. Poproś by dzieci usiadły na dywanie w kółku. Następnie zapytaj: *Kto to taki? Co roku wyrusza w długą drogę. Czerwoną ma czapę i długą białą brodę.*

---

2. Kiedy dzieci odgadną, że to Mikołaj, powiedz im, że gdy Hania mieszkała w Holandii, to czasami Mikołaj przychodził do niej kilka razy w jednym roku. Powiedz, że przeczytasz dzieciom fragment opowieści Hani, w którym wyjaśnia jak to było.

---

**ĆWICZENIE 5 „SINTERKLAAS, CZYLI MIKOŁAJ W HOLANDII” CD.**

---

3. Przeczytaj stosowny fragment *Skarbnicy wiedzy*. Pokaż dzieciom obrazek z Mikołajem na białym koniu. Zapytaj dzieci, czy chciałyby usłyszeć holenderską piosenkę, jaką Hania śpiewała do św. Mikołaja prosząc go, by zostawił prezent w jej bucie.

- *Skarbnica wiedzy o Polakach, Holendrach i życiu w obu krajach*
- rysunek przedstawiający dzień przyjazdu Mikołaja do Holandii  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]  
umieszczony w *Skarbnicy wiedzy* wydrukuj w formacie A4 (lub większym)
- fragment *Skarbnicy wiedzy (Religia, święta i zwyczaje)*, w którym Hania opowiada o Mikołaju

4. Zaprezentuj dzieciom piosnkę (najlepiej, kiedy dzieci mogą od razu zobaczyć wideo obrazujące słowa piosenki). Wytłumacz, co znaczy tekst piosenki.

- piosenka Sinterklass kapoentje – tekst i tłumaczenie ze *Skarbnicy wiedzy*  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM],  
link do piosenki [do pobrania ze strony PFM]

5. Zaproś dzieci do nauki piosenki.

6. Kiedy dzieci nauczą się już słów piosenki możesz podsumowując powiedzieć, że jeśli będą odwiedzać Holandię w czasie wizyty św. Mikołaja, to będą już wiedzieli, jak poprosić go o zostawienie prezentu w bucie.

---

**ĆWICZENIE 6 „NASZE RODZINY I PRZYJACIELE NA MAPIE ŚWIATA”**

---

1. Zapytaj dzieci: *Z jakiego regionu Polski, miejscowości pochodzą wasi rodzice, dziadkowie? Czy ktoś ma w rodzinie jakąś osobę, która mieszka za granicą? Może ktoś z Was, podobnie jak Hania, mieszkał w innym kraju?*

2. Następnie pineskami zaznacz na mapie Polski, Europy albo świata miejsca, w których mieszkają członkowie rodzin dzieci, albo, w których mieszkały same dzieci.

- mapa Polski
- mapa Europy
- mapa świata
- pineski (najlepiej)

**ĆWICZENIE 6 „NASZE RODZINY I PRZYJACIELE NA MAPIE ŚWIATA” CD.**

różnokolorowe)  
[we własnym zakresie.]

3. Zapytaj dzieci: *Czego możemy się dowiedzieć, nauczyć odwiedzając naszych krewnych albo samemu mieszkając w innych krajach?* Nawiąż do doświadczeń Hani.

**ĆWICZENIE 7 „HOLENDERSKIE SMAKOŁYKI”**

1. Przeczytaj dzieciom fragment *Skarbnicy wiedzy*, w którym Hania opowiada o swoich ulubionych holenderskich i polskich smakołykach.

- fragment *Skarbnicy wiedzy (Moje ulubione holenderskie i polskie smakołyki)*.
- zdjęcie holenderskiego sera oraz obrazek stroopwaffles ze *Skarbnicy wiedzy*  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]

2. Zaproś dzieci do zrobienia stroopwaffles.

3. Postaw na stolikach wcześniej przygotowane nadzienie i rozdaj dzieciom wafle oraz nożyki/łopatki do nakładania masy na wafle.

- składniki potrzebne do zrobienia stroopwaffles: wafle o kształcie koła (przynajmniej 2 dla każdego dziecka), brązowy cukier, cynamon, masło – proporcje wedle przepisu ze *Skarbnicy wiedzy*  
[we własnym zakresie.]

Nadzienie do wafli dobrze jest przygotować wcześniej w przedszkolnej/ szkolnej kuchni. Dzieciom na zajęcia dostarczamy ciepłą masę w kilku miseczkach.

**ĆWICZENIE 8 „BAJKA MIĘDZYKULTUROWA”**

1. Poproś dzieci, by wygodnie usiadły lub położyły się na dywanie.

- *Zbór bajek*

2. Przeczytaj bajkę *Przyjaciółka*.

3. Kiedy skończysz czytać zapytaj dzieci: *Jak czuliście się, kiedy szykowaliście się na pierwszy dzień w przedszkolu/szkole? Co moglibyście zrobić, gdyby do waszej grupy/klasy dołączył ktoś, kto mieszkał za granicą i nie wszystko rozumie?*

4. Porozmawiaj z dziećmi o ich pomysłach.

## ĆWICZENIE 9 „HANIU, WITAMY CIĘ!”

1. Zapytaj dzieci, z jakich kwiatów słynie Holandia. Jeśli nie pamiętają, przypomnij, że z tulipanów.

2. Zaproś dzieci do zrobienia laurki dla Hani.
- kartki z wydrukowanym konturem tulipana  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]
  - lub
  - kartki formatu A4 z konturem tulipana  
[w załącznikach do *Scenariuszy* – do pobrania ze strony PFM]
  - krepina, papier kolorowy, kredki, klej  
[we własnym zakresie.]

3. Dzieci robią wyklejanki/ rysunki dla Hani, których tematem przewodnim jest tulipan.

4. Skończone prace plastyczne wywieś w sali lub na korytarzu.

## ĆWICZENIE 10 „QUIZ – CO ZAPAMIĘTALIŚMY?”

1. Powiedz dzieciom, że za chwilę odczytasz im różne zdania. Niektóre z nich to prawda, a niektóre są nieprawdziwe. Zadaniem dzieci będzie odgadnięcie, które zdania są prawdziwe. Jeśli dzieci będą myślały, że zdanie jest prawdziwe, powinny podnieść rękę do góry.

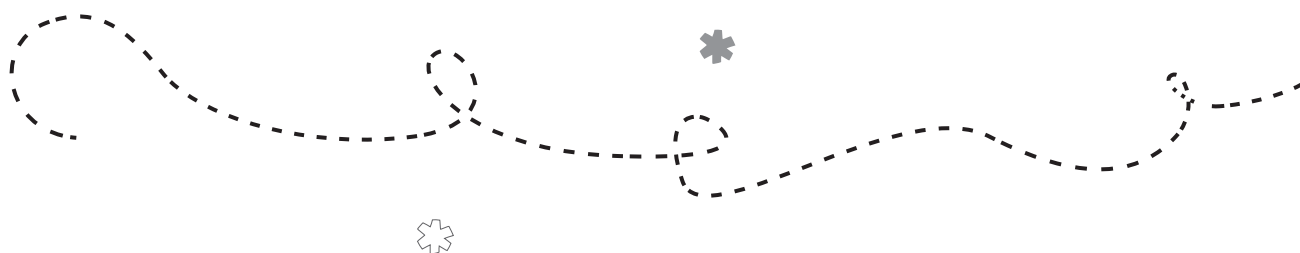
2. Gdy dzieci będą gotowe zacznij po kolei odczytywać zdania:

- *Niektórzy mówią, że Holandia ma dwie stolicy.*
- *W Holandii jest dużo gór.*
- *Ulubionym pojazdem Holendrów jest rower.*
- *Hania mieszkała kilka lat w Holandii i niedawno wróciła do Polski.*
- *Pizza to tradycyjna potrawa holenderska.*
- *W Holandii jest dużo wiatraków.*
- *Holandia jest krajem większym niż Polska.*
- *Ze wszystkich polskich potraw Hania najbardziej lubi rosół.*

- kartka z wcześniej przygotowanymi stwierdzeniami do quizu  
[we własnym zakresie.]

W scenariuszu zawarto przykładowe pytania odnoszące się do treści zajęć. Jeśli chcesz, możesz dodać własne pytania lub te zawarte w scenariuszu zmienić na inne.

# Kto za tym stoi



---

## MARTA PIEGAT-KACZMARCZYK

---

współautorka pomysłu, koordynatorka projektu, autorka *Skarbnicy wiedzy o Czeczenii i Czeczenach*, a także autorka *Scenariuszy dotyczących Czeczenii, Somalii oraz Scenariusza Międzykulturowego*

---

Członkini Zarządu Fundacji Polskie Forum Migracyjne. Psycholożka międzykulturowa, ekspertka edukacji międzykulturowej. Pracuje z uchodźcami i migrantami od 2000 roku. Realizowała i koordynowała międzynarodowe projekty dotyczące edukacji międzykulturowej w Kanadzie, Buriacji, we Włoszech i wielu krajach europejskich. Autorka wielu publikacji z zakresu psychologii, edukacji i komunikacji międzykulturowej oraz programów edukacji międzykulturowej dla dzieci w wieku przedszkolnym. Miłośniczka podróży i tańca, szczęśliwa żona Stefana, mama Heli i Stefka.

---

## ALEKSANDRA OŚKO

---

współautorka pomysłu, autorka *Skarbnicy wiedzy o Wietnamie i Wietnamczykach*, *Skarbnicy wiedzy o Somalii i Somalijszykach*, *Skarbnicy wiedzy o Białorusi i Białorusinach*, *Scenariuszy zajęć międzykulturowych dotyczących Wietnamu i Białorusi*

---

Trenerka, konsultantka, koordynatorka projektów edukacyjnych. Prowadzi warsztaty z obszaru międzykulturowości dla dorosłych, dzieci i młodzieży. Aktywna członkini stowarzyszenia SIETAR Polska. Certyfikowana fasilitatorka metody Cultural Detective®. Prowadzi Fundację Świat na Wyciągnięcie Ręki, gdzie prowadzi warsztaty międzykulturowe dla dzieci i koordynuje projekty kulturalne i edukacyjne z obszaru międzykulturowości. Prywatnie – mama Szymona i Kajtka, miłośniczka dobrej kawy o poranku wypitej nad dobrą książką (najchętniej podróżniczą).

---

## ZUZANNA REJMER

---

autorka *Scenariusza zajęć międzykulturowych o Iraku oraz Skarbnicy wiedzy i Scenariusza poświęconych Polsce-Holandii*

---

Psycholożka międzykulturowa, ekspertka edukacji międzykulturowej i międzykulturowa doradczyni zawodowa. Od 2006 koordynuje i prowadzi zajęcia w projektach służących integracji dzieci i młodzieży polskiej oraz cudzoziemskiej. Wspiera także dorosłych cudzoziemców w adaptacji do życia w nowym kraju oraz w rozwoju ich potencjału zawodowego i osobistego. Szkoli kadrę profesjonalistów, którzy świadczą usługi na rzecz uchodźców m. in. doradców zawodowych, nauczycieli. Autorka artykułów, publikacji i programów edukacyjnych poświęconych tematyce relacji międzykulturowych. Miłośniczka tanga argentyńskiego oraz dalekich podróży z plecakiem.

---

## MAGDALENA NOWACZEK-WALCZAK

---

autorka *Skarbnicy wiedzy o Iraku i Irakijczykach*

---

Doktorantka Wydziału Orientalistycznego na Uniwersytecie Warszawskim, kulturoznawca, absolwentka arabistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Complutense w Madrycie. Zajmuje się problematyką społeczną współczesnego świata arabskiego, ze szczególnym uwzględnieniem procesu globalizacji. Autorka publikacji na temat kampanii społecznych, reality show, programów rozrywkowych i różnych przejawów popkultury w świecie arabskim (arabska lalka Barbie, Harry Potter, etc.). Prowadzi warsztaty dla UNESCO w ramach projektu *W kręgu kultury islamu* oraz dla Fundacji Edukacji Międzykulturowej. Prywatnie – czekoladowy łasuch uwielbiający jazdę na nartach. Mama Zuzi i Kasi.

---

## ANETA CRUZ-KĄCIAK

---

współautorka *Bajek międzykulturowych*

---

Związana ze Stowarzyszeniem Jeden Świat, poznańską organizacją działającą na rzecz pokoju i porozumienia między ludźmi. Realizuje projekty wolontariackie w Ameryce Łacińskiej w ramach Wolontariatu Polska Pomoc oraz projekty

z zakresu edukacji globalnej. Podróżniczka – spędziła kilka lat w Ameryce Łacińskiej poznając kulturę i historię krajów regionu. Wcześniej działała w Polsce na rzecz uchodźców. W ramach działań na rzecz edukacji rozwojowej uczestniczyła w projekcie *Bajki rozwojowe*, odnoszącym się do Milenijnych Celów Rozwoju. Koordynuje projekty *Bajka za bajkę* i *Opowiadacze świata* w ramach projektu finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Z pasją kolekcjonuje, tłumaczy i opowiada tradycyjne baśnie i legendy z Ameryki Łacińskiej.

---

### **AGNIESZKA SZCZEPANIK**

---

współautorka *Bajek międzykulturowych*

---

Związana ze Stowarzyszeniem Jeden Świat, poznańską organizacją działającą na rzecz pokoju i porozumienia między ludźmi. Realizuje projekty edukacyjne w kraju i za granicą, a także przygotowuje i koordynuje działania polskich wolontariuszy w krajach rozwijających się. Trenerka programu Młodzież w działaniu; prowadzi szkolenia z zarządzania projektami edukacyjnymi, komunikacji w grupie, radzenia sobie ze stresem. Politolożka, z zamiłowania mól książkowy i podróżniczka.

---

### **ANNE-SOPHIE HENON**

---

ilustratorka Pakietu

---

Z pochodzenia Belgijka. Człowiek wielu talentów i zainteresowań. Pasjonatka podróży. Coraz bardziej zaangażowana w projekty związane z edukacją międzykulturową. Inicjatorka akcji Ten-To-One na rzecz edukacji dzieci z Gambii. Od 5 lat podróżuje po świecie z małym podróżnikiem Bebertem.

---

### **AGNIESZKA KOSOWICZ**

---

wsparcie merytoryczne i redakcja Pakietu

---

Działa na rzecz uchodźców i migrantów od 2000 roku. Autorka raportu UNHCR na temat dostępu dzieci uchodźców do edukacji w Polsce (2007) oraz wielu publikacji (w tym 3 dla nauczycieli) nt. uchodźców. Trenerka i edukatorka specjalizująca się w tematyce migracyjnej. Autorka wielu wykładów dla nauczycieli w ramach różnych inicjatyw pozarządowych. Założycielka i szefowa Fundacji Polskie Forum Migracyjne. Poszukuje pomysłów na rozwiązywanie różnych trudności, z jakimi borykają się cudzoziemcy w Polsce, i wdraża je w życie. Podejmuje różne działania, które zbliżają ludzi różnych kultur, pomagają im lepiej się poznać i zrozumieć. Prywatnie żona, mama, podróżniczka, a ostatnio – zapalona ceramiczka.

---

### **DOROTA POPOWSKA**

---

koordynatorka i współredaktorka I wydania Pakietu w 2011 roku

---

Pedagog-andragog. Koordynowała projekty, w tym projekt Partnerstwo na Rzecz Rozwoju *Międzykulturowe Centrum Adaptacji Zawodowej*, realizowanego w ramach IW Equal (koordynator z ramienia KOWEZIU) oraz projekt systemowy Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczącego poradnictwa zawodowego realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W latach 2005-2007 prowadziła treningi twórczego myślenia dla dzieci w oparciu o międzynarodowy program Destination Imagination oraz w oparciu o autorski program Tfurтка, czyli furтка do wyobraźni. Interesuje się metodami wspierania rozwoju poznawczego dzieci i młodzieży. Prywatnie – mama ciekawego świata Jerzyka.

POMYŚL, KONCEPCJA PROJEKTU:

Marta Piegat-Kaczmarczyk ~ Aleksandra Ośko ~ Dorota Popowska

KOORDYNACJA PROJEKTU:

Zuzanna Rejmer ~ Marta Piegat-Kaczmarczyk ~ Dorota Popowska

AUTORKI SCENARIUSZY:

Aleksandra Ośko

*Scenariusz o Wietnamie, Scenariusz o Białorusi*

Marta Piegat-Kaczmarczyk

*Scenariusz wprowadzający – międzykulturowy,*

*Scenariusz o Czeczenii, Scenariusz o Somalii*

Zuzanna Rejmer

*Scenariusz o Iraku, Scenariusz o Holandii i Polsce*

ILUSTRACJE:

Anne-Sophie Henon

KONSULTACJA MERYTORYCZNA:

Zuzanna Rejmer ~ Marta Piegat-Kaczmarczyk ~ Dorota Popowska

REDAKCJA:

Agnieszka Kosowicz

PROJEKT GRAFICZNY:

Aleksandra Krzanowska

PROJEKT *CAŁY ŚWIAT W NASZEJ KLASIE*

ZREALIZOWAŁA FUNDACJA POLSKIE FORUM MIGRACYJNE

WWW.FORUMMIGRACYJNE.ORG

PROJEKT ZREALIZOWANY ZOSTAŁ DZIĘKI DOFINANSOWANIU

ZE ŚRODKÓW M.ST. WARSZAWY

Projekt współfinansuje



MIASTO  
STOŁECZNE  
WARSZAWA



© Copyright by Fundacja Polskie Forum Migracyjne

Wydanie III

Warszawa, 2019

ISBN 978-83-945706-7-5





**W Polsce mieszkają dzieci z całego świata.  
Wspieramy edukację i integrację międzykulturową.  
Ty też możesz pomóc!**



Przeznacz swój 1%, Wpisz nr KRS: 0000272075  
w odpowiednie pole w swoim formularzu PIT

Możesz też przekazać darowiznę na cele statutowe Fundacji Polskie Forum Migracyjne.

Nr konta: 79 1050 1025 10 0000 2314 82 7813

[www.forummigracyjne.org](http://www.forummigracyjne.org)

ISBN 978-83-945706-7-5



9 788394 570675